

D-sarja:

Muut

[2/2016]

Pelastustoimen tutkimuslinjaukset

PETU10+

Pelastusopiston TKI-palvelut

Pelastustoimen tutkimuslinjaukset – PETU10+

Pelastusopiston TKI-palvelut

Pelastusopisto
PL 1122
70821 Kuopio

www.pelastusopisto.fi

Pelastusopiston julkaisu
D-sarja: Muut
2/2016

ISBN: 978-952-5905-68-7 (pdf)
ISSN: 2342-9305

Alkusanat

Tässä julkaisussa esitetään pelastustoimen tutkimuslinjaukset, niihin saadut lausunnot sekä vastaukset kannanottoihin.

Pelastustoimessa on tunnistettu tarve tutkitun tiedon hyödyntämiselle toimialan ja sen toiminnan kehittämisessä. Tutkittua tietoa tarvitaan

- strategisen päätöksenteon tueksi,
- pelastustoimen käytännön toiminnan kehittämiseen ja
- koulutuksen kehittämiseen.

Pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+ on dynaaminen pelastustoimen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa ohjaava asiakirja. Pelastustoimen tutkimuslinjaukset muodostuvat 10 vuoden perspektiivillä määriteltävistä teemoista, hallituskauden ajaksi määriteltävistä keihäänkärjistä ja vuosittain katselmoitavista aiheista.

Ensimmäisen teeman määrittävät pelastustoimen ulkopuolelta tulevat kehittämistarpeet:

Pelastustoimi muuttuvassa toimintaympäristössä.

Toisen teeman määrittävät pelastustoimen sisältä tulevat kehittämistarpeet:

Pelastustoimen toiminta ja tehtävät.

Kolmas teema käsittelee yksilöiden ja yksilöistä muodostuvien ryhmien vastuuta:

Yksilöiden rooli turvallisuudessa.

Pelastustoimen tutkimuslinjaukset katselmoidaan Pelastusopiston TKI-palveluiden johdolla ja sisäministeriön pelastusosasto vahvistaa tutkimuslinjaukset vuosittain maaliskuun loppuun mennessä.

Kuopiossa 19.5.2016

Esa Kokki

tutkimusjohtaja, FT

Sisällys

1	Toimintaympäristöön vaikuttavia muutosajureita	7
2	Keinoja uuden tiedon hankintaan.....	7
3	Teemat, keihäänkärjet ja aiheet	8
3.1	Pelastustoimi muuttuvassa ympäristössä.....	9
3.1.1	Onnettomuusprofiilin muuttuminen ja laajeneminen	9
3.1.2	Sosiaaliset riskit	9
3.1.3	Poliittiset ja taloudelliset tekijät.....	10
3.1.4	Kansainvälisen toimintaympäristön muutokset.....	10
3.2	Pelastustoimen tehtävät ja toiminta	10
3.2.1	Pelastustoimen roolin muutos	10
3.2.2	Palvelujärjestelmän toimivuus ja laatu	10
3.2.3	Henkilöstön osaaminen, osaamisvaatimukset ja koulutus	11
3.2.4	Pelastustoimintaa uudistavat menetelmät	11
3.3	Yksilöiden rooli turvallisuudessa	11
3.3.1	Turvallisuusasenteet	11
3.3.2	Vuorovaikutus	12
3.3.3	Tahallinen turvallisuutta heikentävä tai uhkaava toiminta.....	12
	Lähdeluettelo.....	14
	Liitteet	15

1 Toimintaympäristöön vaikuttavia muutosajureita

Pelastustoimen toimintaa ja sen kehittämiseen vaikuttaa monet tekijät strategisista dokumenteista toimintamalli- ja ympäristömuutoksiin. Kuvassa 1 on kuvattu joukko tunnistettuja muutosajureita, joiden voidaan nähdä vaikuttavan pelastustoimen toimintaympäristön kehitykseen.

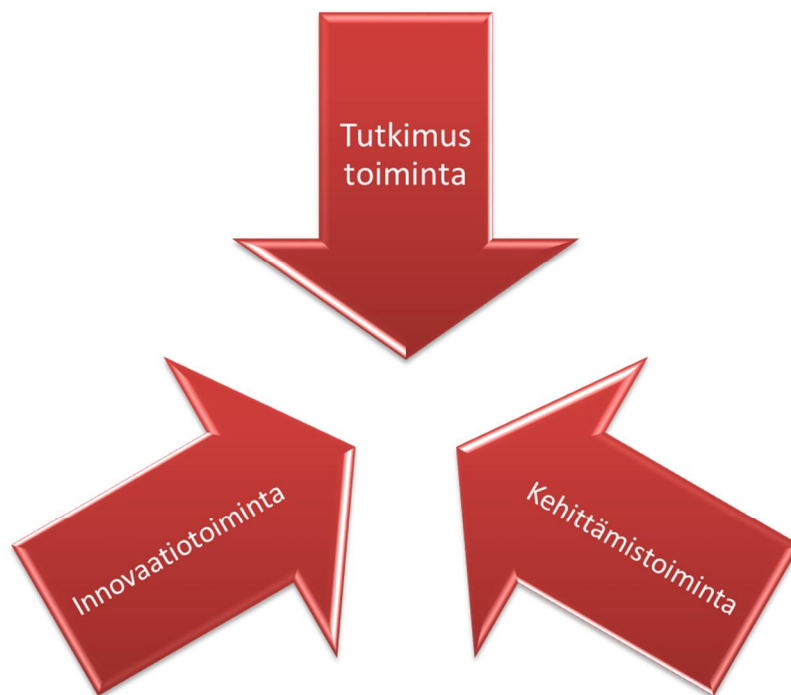

Kuva 1. Pelastustoimen toimintaympäristöön vaikuttavia muutosajureita.

2 Keinoja uuden tiedon hankintaan

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnalla (TKI-toiminnalla) tarkoitetaan systemaattista toimintaa tiedon lisäämiseksi ja tiedon käyttämistä uusien sovellusten löytämiseksi (Kuva 2). Toiminnan tavoitteena on löytää jotain oleellisesti uutta. TKI-toiminnan määritelmiä on julkaistu useita.

Tutkimustoiminnassa haetaan erityisesti uutta tietoa. Tilastokeskuksen (2016) määritelmän mukaan perustutkimuksen tavoitteena on uusien hypoteesien, teorioiden ja lainalaisuuksien muodostaminen ja testaaminen. Perustutkimusta ovat esimerkiksi ominaisuuksien, rakenteiden, eroavaisuuksien, yhteyksien ja riippuvuuksien analyysit. Soveltava tutkimus tähtää ensisijaisesti tiettyyn käytännön sovellutukseen. Soveltavaa tutkimusta on esimerkiksi uusien menetelmien ja keinojen luominen tietyn ongelman ratkaisemiseksi.

Kuva 2. Uuden tiedon hankinnassa voidaan hyödyntää joko tutkimus-, kehittämis- tai innovaatiotoimintaa.

Kehittämistoiminnan taustalla on koettu tai havaittu olemassa oleva kehittämistarve. Kehittämistoiminnassa hyödynnetään tutkimuksen tuloksena ja käytännön kokemuksen kautta saatua tietoa. Kehittämistoiminta tähtää uusien prosessien, toimintatapojen, toimintamallien, menetelmien, järjestelmien ja tuotteiden aikaansaamiseen tai jo olemassa olevien olennaiseen parantamiseen. Innovaatiotoiminnalla tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden tavoitteena on tuottaa uusia tai parannettuja prosesseja tai tuotteita.

3 Teemat, keihäänkärjet ja aiheet

Pelastustoimen tutkimuslinjaukset muodostuvat 10 vuoden perspektiivillä määriteltävistä teemoista, hallituskauden ajaksi määriteltävistä keihäänkärjistä ja vuosittain katselmoitavista aiheista.

Tutkimuslinjausten kolme teemaa muodostuvat kolmesta lähestymiskulmasta: pelastustoimen ulkopuolelta tulevista kehittämistarpeista, joihin pelastustoimi itse ei voi suoraan vaikuttaa; pelastustoimen sisältä tulevista kehittämistarpeista ja yksilöiden ja yksilöistä muodostuvien ryhmien vastuista (Kuva 3). Teemat ovat:

1. *Pelastustoimi muuttuvassa ympäristössä,*
2. *Pelastustoimen tehtävät ja toiminta,*
3. *Yksilöiden rooli turvallisuudessa.*

Kuva 3. Pelastustoimen tutkimuslinjausten kolme teemaa ja niiden keihäänkärjet.

3.1 Pelastustoimi muuttuvassa ympäristössä

Ensimmäisen teeman alla on mainittu neljä TKI-toimintaa ohjaavaa toimintaympäristön muutokseen liittyvää keihäänkärkeä. Kolme ensimmäistä keihäänkärkeä kuvaavat lähinnä Suomen rajojen sisäpuolella tapahtuvia muutoksia ja neljännessä niputetaan kansainväliset toimintaympäristöön vaikuttavat muutokset. Ensimmäisen teeman keihäänkärjet ovat:

- Onnettomuusprofiilin muuttuminen ja laajeneminen,
- Sosiaaliset riskit,
- Poliittiset ja taloudelliset tekijät,
- Kansainvälisen toimintaympäristön muutokset.

3.1.1 Onnettomuusprofiilin muuttuminen ja laajeneminen

Pelastustoimen toimintaympäristöä muuttava yksi tekijä on kohdattavien onnettomuuksien painotuksen muuttuminen, onnettomuuksien monimutkaistuminen ja uuden tyyppisten jopa ennakoimattomien onnettomuuksien ilmeneminen. Ensimmäisen vuoden tutkimusaiheiksi on määritelty:

- ❖ Digitaalisuuden ja sähköriippuvuuden uhat ja mahdollisuudet,
- ❖ Uusien materiaalien aiheuttamat uhat ja niiden vaikutukset pelastustoimintaan,
- ❖ Uusien uhkien arviointi ja ennakointi.

3.1.2 Sosiaaliset riskit

Teknologisesta kehityksestä huolimatta onnettomuuksien taustalla on usein ihmisen toiminta jossakin muodossa. Sosiaaliset riskit ovat edelleen merkittävä tekijä onnettomuuksien syntymisessä. Tämän keihäänkärjen tutkimusaiheet ovat:

- ❖ Väestön ikääntymisen vaikutukset pelastustoimen eri palveluihin,
- ❖ Sosiaalinen eriarvoistumisen vaikutukset onnettomuusherkkyyteen,
- ❖ Maahanmuuton vaikutukset pelastustoimen eri palveluihin.

3.1.3 Poliittiset ja taloudelliset tekijät

Pelastustoimen toimintaympäristöön vaikuttavat osaltaan myös poliittiset päätökset ja taloudelliset tekijät. Tämän keihäänkärjen tutkimusaiheiksi on määritelty:

- ❖ Rakennemuutosten vaikutukset pelastustoimeen,
- ❖ Julkisen rahoituksen muutosten vaikutukset,
- ❖ Pelastustoimi osana kokonaisturvallisuutta.

3.1.4 Kansainvälisen toimintaympäristön muutokset

Valtakunnan rajojen merkitysten vähenemisellä on vaikutuksia myös pelastustoimen toimintaympäristöön. Lisäksi Euroopan Unionin jäsenyydellä on vaikutuksia Suomen pelastustoimeen. Kansainvälisen toimintaympäristön muutoksiin liittyvät tutkimusaiheet ovat:

- ❖ EU:n pelastuspalvelumekanismi,
- ❖ Kansainvälisten sopimusten mukainen avustustoiminta,
- ❖ Yhteistyö naapurivaltioiden kanssa.

3.2 Pelastustoimen tehtävät ja toiminta

Toisen teeman alla on mainittu neljä TKI-toimintaa ohjaavaa keihäänkärkeä. Ensimmäisessä keihäänkärjessä tarkastellaan pelastustoimen asemaa ja roolia sisäisen turvallisuuden toimijakentässä. Toisessa keihäänkärjessä pelastustoimen tehtäviä ja toimintaa tarkastellaan palvelujärjestelmän tasolta ja kolmannessa henkilöstötasolta. Neljännessä keihäänkärjessä painotetaan pelastustoimintaa. Toisen teeman keihäänkärjet ovat:

- Pelastustoimen roolin muutos,
- Palvelujärjestelmän toimivuus ja laatu,
- Henkilöstön osaaminen, osaamisvaatimukset ja koulutus,
- Pelastustoimintaa uudistavat menetelmät.

3.2.1 Pelastustoimen roolin muutos

Toimintaympäristön muuttuessa myös pelastustoimen on hyvä tarkastella omaa asemaansa ja roolia. Onnettomuuksien monimutkaistuminen ja uudet muodot asettavat haasteita eri toimijoiden vastuiden määrittelyyn. Pelastustoimen tehtäväkentässä on pitkään puhuttu proaktiivisen roolin korostamisesta reaktiivisen roolin sijaan. Keihäänkärjen tutkimusaiheiksi on määritelty:

- ❖ Turvallisuustyhjiöiden tunnistaminen ja yhteistoiminta muiden toimijoiden kanssa,
- ❖ Onnettomuuksiin reagoijasta onnettomuuksien ehkäisijäksi,
- ❖ Uusia innovaatioita onnettomuuksien ehkäisyyn.

3.2.2 Palvelujärjestelmän toimivuus ja laatu

Julkisen sektorin toiminnassa ei ole näköpiirissä resurssien lisääntymistä. Samoin demografisella muutoksilla ja sopimuspälokuntien haasteilla on vaikutuksia pelastustoimen käytettävissä oleviin resursseihin. Sidosryhmistä hätäkeskusten toiminnalla on merkittävin vaikutus pelastustoimen palvelujärjestelmään. Tämän keihäänkärjen teemat ovat:

- ❖ Palvelutaso ja vaikuttavuus pienenevin resurssein,
- ❖ Sopimuspälokuntien tulevaisuus,
- ❖ Hätäkeskusten toiminta.

3.2.3 Henkilöstön osaaminen, osaamisvaatimukset ja koulutus

Toimintaympäristön muuttuessa pelastustoimen henkilöstön osaamisen ajantasaisuus on merkittävässä osassa, kun toimintaa kehitetään. Pelastustoimen henkilöstön ikärakenteen muutos vaatii edelleen urapolkujen tarkastelua. Tarjottavan koulutuksen kehittämistä henkilöstön osaamisen kehittämisessä ei voi koskaan väheksyä. Henkilöstön kehittymiseen ja kehittämiseen liittyvät aiheet ovat:

- ❖ Moniosaaja, digitaalisuusosaaminen,
- ❖ Osaamisen kartoitus ja urapolut,
- ❖ Vakinaisen ja sopimushenkilöstön koulutuksen työelämävastaavuus.

3.2.4 Pelastustoimintaa uudistavat menetelmät

Pelastustoiminta on yksi pelastustoimen tärkeimmistä tehtävistä. Toimintaympäristön muuttuessa myös pelastustoiminta toiminnan eri tasoilla vaatii kehittämistyötä työturvallisuutta unohtamatta. Tämän keihäänkärjen tutkimusaiheet ovat:

- ❖ Pelastustekniikka ja työturvallisuus,
- ❖ Suunnittelu ja johtaminen,
- ❖ Pelastusteknologia.

3.3 Yksilöiden rooli turvallisuudessa

Kolmannen teeman alla on mainittu kolme TKI-toimintaa ohjaavaa yksilöiden ja yksilöistä muodostuvien ryhmien toimintaan liittyvää keihäänkärkeä. Ensimmäisen keihäänkärjen muodostavat turvallisuuskulttuuriin liittyvät aiheet. Toisessa keihäänkärjessä painotetaan vuorovaikutusta. Kolmannessa keihäänkärjessä tarkastelun kohteena on turvallisuutta heikentäväksi tarkoitettu toiminta. Kolmannen teeman keihäänkärjet ovat:

- Turvallisuusasenteet,
- Vuorovaikutus,
- Tahallinen turvallisuutta heikentävä tai uhkaava toiminta.

3.3.1 Turvallisuusasenteet

Kuten toimintaympäristön muutosten yhteydessä sosiaalisten riskien kohdalla todettiin, onnettomuuksien taustalla on usein ihmisen toiminta jossakin muodossa ja ihmisen toimintaan vaikuttaa monesti myös asenteet. Esimerkiksi turvallisuusviestinnän ja muiden turvallisuuspalvelujen kehittämisessä turvallisuuskulttuurin lähtötilanteen kartoitukselle on tarve. Pelastustoimen omien tilastojen perusteella näyttäisi, että tuottamuksellisuudesta aiheutuneiden onnettomuuksien osuus ihmisen aiheuttamista onnettomuuksista on lisääntynyt. Turvallisuusasenteet-keihäänkärjen aiheiksi on määritelty:

- ❖ Turvallisuuskulttuurin tilannekuva,
- ❖ Välinpitämättömyyden heijastukset onnettomuuksien syntyyn ja seurauksiin,
- ❖ Tuottamuksellisuudesta aiheutuvat onnettomuudet.

3.3.2 Vuorovaikutus

Vuorovaikutuksen lisääminen ja kehittäminen on pelastustoimen keino turvallisuusasenteiden ja -kulttuurin parantamiseen. Yksilöiden vapaaehtoistoiminnan muodoissa on havaittu muutoksia. Vuorovaikutukseen liittyvät tutkimusaiheet ovat:

- ❖ Vapaaehtoisuuden muutos ja hyödyntäminen,
- ❖ Vuorovaikutus kansalaisten, ryhmien ja viranomaisten välillä,
- ❖ Uusien toimintatapojen haltuunotto.

3.3.3 Tahallinen turvallisuutta heikentävä tai uhkaava toiminta

Tarkoituksellinen turvallisuutta heikentävä tai uhkaava toiminta on haaste myös pelastustoimelle. Varsinkin muissa maissa on jo havaittavissa mitä haasteita esimerkiksi radikalisoituminen pelastustoimelle aiheuttaa. Viranomaisten kunnioitus ja arvostus on vähenemässä. Tahalliseen toimintaan liittyvät tutkimusaiheet ovat:

- ❖ Turvallisuutta uhkaava radikalisoituminen,
- ❖ Viranomaisiin kohdistuva häirintä ja väkivalta,
- ❖ Terroristinen toiminta.

Pelastustoimi muuttuvassa toimintaympäristössä

- **Onnettomuusprofiilin muuttuminen ja laajeneminen**
 - ❖ Digitaalisuuden ja sähköriippuvuuden uhat ja mahdollisuudet
 - ❖ Uusien materiaalien aiheuttamat uhat ja niiden vaikutukset pelastustoimintaan
 - ❖ Uusien uhkien arviointi ja ennakointi
- **Sosiaaliset riskit**
 - ❖ Väestön ikääntymisen vaikutukset pelastustoimen eri palveluihin
 - ❖ Sosiaalinen eriarvoistumisen vaikutukset onnettomuusherkkyyteen
 - ❖ Maahanmuuton vaikutukset pelastustoimen eri palveluihin
- **Poliittiset ja taloudelliset tekijät**
 - ❖ Rakennemuutosten vaikutukset pelastustoimeen
 - ❖ Julkisen rahoituksen muutosten vaikutukset
 - ❖ Pelastustoimi osana kokonaisturvallisuutta
- **Kansainvälisen toimintaympäristön muutosvaikutukset**
 - ❖ EUn pelastuspalvelumekanismi
 - ❖ Kansainvälisten sopimusten mukainen avustustoiminta
 - ❖ Yhteistyö naapurivaltioiden kanssa

Pelastustoimen tehtävät ja toiminta

- **Pelastustoimen roolin muutos**
 - ❖ Turvallisuustyhjiöiden tunnistaminen ja yhteistoiminta muiden toimijoiden kanssa
 - ❖ Onnettomuuksiin reagoijasta onnettomuuksien ehkäisijäksi
 - ❖ Uusia innovaatioita onnettomuuksien ehkäisyyn
- **Palvelujärjestelmän toimivuus ja laatu**
 - ❖ Palvelutaso ja vaikuttavuus pienenevin resurssein
 - ❖ Sopimuspälokuntien tulevaisuus
 - ❖ Häätäkeskusten toiminta
- **Henkilöstön osaaminen, osaamisvaatimukset ja koulutus**
 - ❖ Moniosaaja, digitaalisuusosaaminen
 - ❖ Osaamisen kartoitus ja urapolut
 - ❖ Vakinaisen ja sopimushenkilöstön koulutuksen työelämävastaavuus
- **Pelastustoimintaa uudistavat menetelmät**
 - ❖ Pelastustekniikka ja työturvallisuus
 - ❖ Suunnittelu ja johtaminen
 - ❖ Pelastusteknologia

Yksilöiden rooli turvallisuudessa

- **Turvallisuusasenteet**
 - ❖ Turvallisuuskulttuurin tilannekuva
 - ❖ Välinpitämättömyyden heijastukset onnettomuuksien syntyyn ja seurauksiin
 - ❖ Tuottamuksellisuudesta aiheutuvat onnettomuudet
- **Vuorovaikutus**
 - ❖ Vapaaehtoisuuden muutos ja hyödyntäminen
 - ❖ Vuorovaikutus yksilöiden, ryhmien ja viranomaisten välillä
 - ❖ Uusien toimintatapojen haltuunotto
- **Tahallinen turvallisuutta heikentävä tai uhkaava toiminta**
 - ❖ Turvallisuutta uhkaava radikalisoituminen
 - ❖ Viranomaisiin kohdistuva häirintä ja väkivalta
 - ❖ Terroristinen toiminta

Lähdeluettelo

Tilastokeskus (2016). Tilastot – Käsitteet ja määritelmät. Haettu 16.5.2016 osoitteesta:
<http://www.stat.fi/til/tkke/kas.html>

Liitteet

Liite 1: Lausuntopyyntö ja lausunnot

Liite 2: Kommentoitu lausuntoyhteenveto

28.4.2016

Jakelussa mainitut

Pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+

Sisäministeriön pelastusosaston esityksestä Pelastusopisto on laatinut pelastustoimen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan ohjaamiseksi Pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+.

Pelastustoimen tutkimuslinjausten tavoitteena on luoda pelastustoimen TKI-toiminnalle viitekehys seuraavalle kymmeneksi vuodeksi. PETU10+ on dynaaminen strategia-asiakirja siten, että teemat määritellään kymmenen vuoden ja keihäänkärjet hallituskauden ajaksi. Keihäänkärkikohtaiset aiheet katselmoidaan vuosittain. Teemojen ja keihäänkärkien määrittely ja aiheiden katselmointi ovat Pelastusopiston vastuulla.

Pelastusopisto pyytää lausuntoanne pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+ -luonnoksesta **10.5.2016 mennessä**. Lausunto pyydetään lähettämään Pelastusopistolle osoitteeseen pelastusopisto@pelastusopisto.fi. Lausunnon viitteeksi pyydämme merkitsemään PeODno-2016-266.

Lisätietoja antaa tarvittaessa tutkimusjohtaja Esa Kokki esa.kokki@pelastusopisto.fi

Rehtori

Mervi Parviainen

Tutkimusjohtaja

Esa Kokki

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Pelastusopisto 28.04.2016 klo 13:31. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+ luonnos

Jakelu

Sisäministeriö, hallinto- ja kehittämisosasto
Aluehallintovirastojen pelastustoimen ja varautumisen vastualueet
Palosuojelurahasto
Pelastuslaitokset
Poliisiammattikorkeakoulu
Raja- ja merivartiokoulu
Maahanmuuttovirasto
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy

Aalto-yliopisto, Insinööritieteiden korkeakoulu
Suomen Kuntaliitto
Suomen Palopäälystöliitto
Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö
Suomen Sopimuspälokuntien Liitto ry
Suomen Palomiesliitto ry
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto ry

Tiedoksi

Sisäministeri Petteri Orpo
Kansliapäällikkö Päivi Nerg
Sisäministeriö, pelastusosasto
Pelastusopisto

9.5.2016

Pelastusopisto

PeODno-2016-266

PELASTUSTOIMEN TUTKIMUSLINJAUKSET PETU10+

Suomen Sopimuspalokuntien Liitto esittää lausuntonaan pelastustoimen tutkimuslinjauksista PETU10+ seuraavaa:

Mielestämme tutkimuslinjaukset ovat pääasiallisesti onnistuneita ja ajankohtaisia. Pelastustoiminnan uuden tekniikan ja uusien menetelmien tutkimiseen ja kehittämiseen on hyvä panostaa. Tällä voisi olla jollakin aikavälillä merkitystä myös uusien suomalaisten innovaatioiden ja uusien työpaikkojen syntymiseen.

Mielestämme pelastustoimen tutkimus ja tutkiva- ja kehittävytyöote vaatii vahvistamista resurssien osalta. Nykyiset resurssit ovat mielestämme riittämättömät. Tutkimuslinjaukset voisivat myös avata resurssipuolta ja sen kehitystä.

Pelastustoimessa tarvitaan luotettavaa ja kattavaa tilastotietoa luotettavan tutkimuksen ja myös jatkuvan toiminnan parantamisen perustaksi. Tämän voisi nostaa yhdeksi tutkimuslinjauksen keskeiseksi kohdaksi.

Pelastustoimen tehtävät Suomessa huolehditaan normaalioloissa ammatti- ja sopimuspalokuntien avulla. Siksi erityisesti tämä lähestymiskulma tulee tutkimuksessa huomioida.

Pelastustoimen tehtävät ja toiminta -kohdassa mainitaan sopimuspalokuntien tulevaisuus – mielestämme olisi parempi korvata tämä vaikka maininnalla: sopimuspalokuntien vetovoimaisuus. Sopimuspalokuntatoiminnan hyvä tulevaisuus tulee vetovoimaisuuden vahvistamisen kautta.

Muutosajureihin lisäisimme edellisen Eduskunnan sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon resurssityöryhmän raportin. Tämä raportti on kaikkien poliittisten puolueiden yhteinen ja lopputulokseltaan yksimielinen näkemys mm. pelastustoimesta. Raportti on vaikuttanut myös nykyiseen hallitusohjelmaan.

Toiminnanjohtaja

Isto Kujala

9.5.2016

Pelastusopisto

Viite: Lausuntopyyntöne 28.4.2016, PeODno-2016-266

Pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+

Pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+ antaa mahdollisuudet kattaviin pelastusalaa edistäviin tutkimusten hyödyntämiseen.

Muutama havainto tutkimusten tarkemmasta sisällöstä suhteessa vaikuttavuudesta turvallisuuskulttuurin kehittämiseen:

- Yksilöiden rooli turvallisuudessa/keihään kärkenä vuorovaikutus ja uusien toimintatapojen käyttöönotto: Vapaaehtoisten toimijoiden täysimittainen hyödyntäminen esim. myrskyissä tai muissa onnettomuuksissa edellyttäisi järjestelmän muutosta, joka voisi pohjautua jo toimiviin best practice –toimintojen tutkimiseen ja viemiseen järjestelmäksi koko maahan.
- Uusi teema voisi olla yhteisöjen rooli turvallisuudessa tai sisällyttää se vahvemmin muihin teemoihin. Koulutusjärjestelmän tarjoama turvallisuuskoulutus ja -täydennyskoulutus yhteiskunnan kaikilla aloilla tulisi olla turvallisuuden perustana. Yksilöiden valmiuksien parantaminen ammattikoulutuksen osana tulisi pohjautua tutkimustuloksiin yhteiskunnan ja yhteisöjen turvallisuusasenteiden muuttamiseksi luonnolliseksi osaksi kaikkea toimintaa. Yhteisöjä voisivat olla sekä tiedeyhteisöt, että yritykset uusien tekniikoiden edelläkävijöinä ja keskustelukumppaneina pelastuslaitosten sekä muiden turvallisuustoimijoiden kanssa yhteisellä foorumilla.
- Pelastustoimen tehtävät ja toiminta – teemaan voisi keihäänkärkien sisällöksi lisätä alueellisesti kohdistetun onnettomuuksien ehkäisyn suhteessa pelastuslaitoksen operatiiviseen kykyyn toimia kohteessa. Siis silloin kun esimerkiksi maaseudulla välimatkoista johtuen ei palokunnan tarjoama palvelu voi toteutua kohteissa nopeasti, kuinka tutkimuksen avulla nostetaan keinoja onnettomuuksien ehkäisemiseen ja alkusammutuksen/pelastamisen käynnistämiseen kohteissa (tyyppiä maatilan kotirakennukseen menevä hälytys alkavasta palosta navetassa...). Tämä sama toimintamalli valvonnan ja ennaltaehkäisyn tason nostamiseksi tulisi tutkia kaikissa etäällä sijaitsevilla kohteissa eli esimerkiksi palvelutaloissa naapuruston avun saaminen evakuoinnin aloittamiseksi jne.

10.5.2016

Pelastuskomentaja

Pelastusopisto

40 §

Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen lausunto Pelastusopiston lausuntopyyntöön pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+ -luonnoksesta

HEL 2016-005178 T 09 00 00

PeODno-2016-266

Päätös

Helsingin kaupungin pelastuslaitos (jäljempänä pelastuslaitos) pitää hyvänä pelastustoimen tutkimuslinjausten PETU10+ dynaamista muotoa, jossa tutkimusteemat määritellään kymmeneksi vuodeksi kerrallaan ja teemojen alaiset keihäänkärjet määritellään hallituskausittain.

Pelastuslaitos katsoo, että tutkimuslinjauksissa kokonaisuudessaan tulisi nostaa voimakkaammin esille pelastustoimen tuottamien palveluiden vaikuttavuuden arviointi ja pelastustoimen resurssien älykäs kohdentaminen. Jälkimmäiseen liittyy olennaisesti myös digitalisaation tuomat mahdollisuudet tuottaa pelastustoimen palveluita nykyistä tehokkaammin. Luonnoksessa näitä aiheita sivutaan yhdessä keihäänkärjessä (palvelujärjestelmän toimivuus ja laatu) ja yhdessä sen alaisessa aihealueessa (palvelutaso ja vaikuttavuus pienenevin resurssein). Edellä mainitut teemat ovat keskeisimpiä niin pelastustoimen kustannusten kuin tulostenkin kannalta ja niiden arviointiin tarvitaan valtakunnallisesti lisää osaamista ja tutkittua tietoa. Pelastustoimen valtakunnallisen uudistuksen keskellä vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden merkitys korostuu entisestään. Pelastuslaitos ehdottaa, että nämä teemat nostetaan keskeisimpään rooliin tutkimuslinjauksissa.

Pelastustoimen valtakunnalliseen uudelleenjärjestelyyn liittyen tarvitaan tutkimusta myös siitä, miten pelastuslaitosten organisaatiot on rakennettava, jotta toiminta on mahdollisimman tehokasta. Kriittiselle toiminnan arvioinnille on tarvetta välittömästi valtakunnalliselle uudistuksen jälkeen.

Pelastuslaitos pitää hyvänä, että tutkimuslinjauksissa pelastustoimen monipuolistuva rooli ja laajeneva tehtäväprofiili on huomioitu luonnok-

10.5.2016

Pelastuskomentaja

sessä keihäänkärkinä. Turvallisuuskulttuurin parantaminen yhteiskunnassa ja kansalaisten omatoimisen varautumisen edistäminen ovat keskeinen osa pelastustoimen monipuolistuvaa roolia. Pelastuslaitos katsoo, että näitä aihealueita tulisi tutkimuslinjauksissa käsitellä huomattavasti laajemmin kuin onnettomuuksien ehkäisyn näkökulmasta. Onnettomuuksien ennaltaehkäisyn lisäksi muita tärkeitä näkökulmia ovat jatkuvuudenhallinta ja varautuminen onnettomuus- ja häiriötilanteisiin sekä oikea ja turvallinen toiminta onnettomuustilanteissa seurausten ja vaikutusten minimoimiseksi ja hallitsemiseksi.

Pelastuslaitos pitää tärkeänä, että tutkimuslinjauksissa huomioidaan yksilöiden ja asenteiden merkitys arkipäivän turvallisuuden tekijänä. Valtakunnallisesti tarvitaan tutkittua tietoa myös siitä, mitkä ovat parhaat ja vaikuttavimmat menetelmät ja toimintamallit tavoittaa, puhutella ja sitouttaa erilaisia kohderyhmiä parantamaan sekä omaa että muiden turvallisuutta.

Lisäksi pelastuslaitos katsoo, että tutkimuslinjauksissa tulisi vastata paremmin myös tarpeeseen kehittää ja yhdenmukaistaa pelastustoimen palvelutason perustaksi laadittavien uhka- ja riskianalyyysien sisältöä ja menetelmiä.

Lisätiedot

Pekka Itkonen, tutkimuspäällikkö, puhelin: 310 30037
pekka.itkonen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Pelastusopisto

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Pöytäkirja on pidetty yleisesti nähtävänä Helsingin kaupungin kirjaimossa (Pohjoisesplanadi 11-13) 13.5.2016 ja asianosaista koskeva päätös on lähetetty 10.5.2016.

Pelastuskomentaja

10.5.2016

Pelastusopisto
VIITE: PeODno-2016-266

PELASTUSTOIMEN TUTKIMUSLINJAUKSET PETU10+ (DNro [OUKA/3929/00.04.00/2016](#))

Lausuntona pelastusopiston laatimaan Pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+ toteamme seuraavaa:

- Poliittiset sekä taloudelliset tekijät lähitulevaisuudessa vaativat yhtenäistä näkemystä siitä miten pelastustoimesta kasvaa merkittävä toimija kokonaisturvallisuuden ja sisäisen turvallisuuden alalla Suomessa.
- Tutkimus- ja kehittämistoiminnan pitää osaltaan tukea pelastustoimen yhtenäisyyttä siten, että pelastuslaitokset toimivat samojen teemojen ja keihäänkärkien edistämiseksi. Muuttuva toimintaympäristö yhteiskunnassa edellyttää pelastustoimelta yhdenmukaista ja tutkittua näkemystä pelastustoimen pitemmän aikavälin teemoista sekä lyhyemmän aikavälin keihäänkärjistä.
- Tutkimustoiminnan, kehittämistoiminnan sekä innovaatioiden tavoitteet pitää luoda sellaisiksi että ne voidaan helposti ja ymmärrettävästi jalkauttaa toimenpiteiksi pelastustoimeen. Ne pitää nostaa esille selkeinä ja yhteisesti hyväksyttyinä.
- Luonnoksessa valitut teemat ovat hyvin valittuja ja varmasti sellaisia joissa pelastustoimen muuttuminen lähitulevaisuudessa on näkyvissä. Toimintaympäristö muuttuu, tehtävät ja osaamisvaatimukset muuttuvat sekä yksilöiden rooli turvallisuuskulttuurin ylläpitämisessä on murroksessa. Nämä kaikki edellä mainitut tarvitsevat tuekseen tutkimus- ja kehittämistoimintaa.
- On tärkeää, että nyt jossain määrin hajallaan oleva tutkimus- ja kehittämistoiminta keskitetään esimerkiksi pelastusopiston yhteyteen.

Heikki Levón
palopäällikkö

Jänis Sirkku PeO

Lähettäjä: UK_Pelastusopisto_VP_Pelastusopisto
Lähetetty: 10. toukokuuta 2016 12:46
Vastaanottaja: Jänis Sirkku PeO
Aihe: VL: Raja- ja merivartiokoulun tutkimus- ja tietopalveluyksikön lausunto pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+ -luonnoksesta (viite PeODno-2016-266)

Lähettäjä: Kokki Esa PeO
Lähetetty: 10. toukokuuta 2016 12:45
Vastaanottaja: PeO Pelastusopisto <pelastusopisto@pelastusopisto.fi>
Aihe: VL: Raja- ja merivartiokoulun tutkimus- ja tietopalveluyksikön lausunto pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+ -luonnoksesta (viite PeODno-2016-266)

Lähettäjä: RVL_VP_RMVK_Tutkimus [<mailto:tutkimus.rmvk@raja.fi>]
Lähetetty: 10. toukokuuta 2016 10:21
Vastaanottaja: PeO Pelastusopisto <pelastusopisto@pelastusopisto.fi>
Kopio: Kokki Esa PeO <esa.kokki@pelastusopisto.fi>; Kokki Esa PeO <Esa.Kokki@tuve.pelastusopisto.fi>
Aihe: Raja- ja merivartiokoulun tutkimus- ja tietopalveluyksikön lausunto pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+ -luonnoksesta (viite PeODno-2016-266)

Pelastusopisto on pyytänyt lausuntoa pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+ -luonnoksesta (viite PeODno-2016-266).

Raja- ja merivartiokoulun tutkimus- ja tietopalveluyksikkö lausuu pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+ -luonnoksesta (viite PeODno-2016-266) seuraavaa:

Pelastustoimen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan ohjaamiseksi laadittu Pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+ -luonnos on selkeä esitys aiheesta.

Toimintaympäristössä tapahtuvien muutoksien ennakkointia edistävän tutkimustiedon tuottaminen on todennäköisesti aivan keskeinen tutkimustoiminnan tehtävä, jonka vaikuttavuutta voisi vielä enemmän korostaa lähestymiskulmien esittelyssä. Samassa yhteydessä voisi korostaa strategisen suunnittelun ja päätöksenteon tueksi tuotettavan tiedon vaikuttavuutta erotuksena kehittämistoiminnan operatiivisempaan lähestymiskulmaan.

Tilannekuvan tuottamisen ja sen dokumentoinnin sekä tilannekuvan jakamisen käsittelyyn esitetään kiinnitettäväksi huomiota nyt esitettyä enemmän. Tilannekuvan merkitystä voisi vielä enemmän korostaa teemojen ja keihäänkärkien kuvauksissa. Pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+ -luonnoksen lausuntopyyntöasiakirjassa tilannekuvan merkitys määrävänä ja kokonaisuutta ohjaavana tekijänä on kuvattu osuvasti: "PETU10+ on dynaaminen strategia-asiakirja siten, että teemat määritellään kymmenen vuoden ja keihäänkärjet hallituskauden ajaksi. Keihäänkärkikohtaiset aiheet katselmoidaan vuosittain. Teemojen ja keihäänkärkien määrittely ja aiheiden katselmointi ovat Pelastusopiston vastuulla."

Juhani Ojala

Tekniikan tohtori
Tutkimuspäällikkö

Rajavartiolaitos
Raja- ja merivartiokoulu
Niskapietiläntie 32 D
55910 IMATRA

Puhelin: +35829 5429 101
juhani.ojala@raja.fi

Lausuntopyyntö 28.4.2016, PeODno-2016-266

**Suomen Kuntaliiton lausunto Pelastusopiston laatimasta luonnoksesta
Pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+**

Suomen Kuntaliitto kiittää Pelastusopistoa mahdollisuudesta lausua luonnoksesta *Pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+*. Aineisto on selvästi laadittu huolellisesti ja asiantuntemuksella sekä esitetty siinä muodossa, että aineistoa on mahdollista käyttää yksinkertaisena työvälineenä uuden tiedon tarpeita ja sen hyödyntämisen haasteita arvioitaessa.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan pelastustoimen tutkimuslinjauksien valmistelun tulee tapahtua riittävän laajan yhteistyöverkoston puitteissa, jotta tutkimuslinjaukset voidaan sovittaa alan strategiaan linjauksiin sekä valmisteluaikatauluihin. Lausunnoille lähetetystä aineistosta ei valitettavasti ilmene millä kokoonpanolla *Pelastustoimen tutkimuslinjaukset* on laadittu. Kuntaliitto pitää lisäksi annettua lausuntoaikaa liian niukkana asian merkitykseen suhteutettuna.

Luonnosta pelastustoimen tutkimuslinjauksiksi on kiinnostavaa verrata pelastustoimen tulevaisuusluotausraadin tuottamaa aineistoa vasten. Tulevaisuusluotausraati on työssään painottanut erityisesti digitalisaation haasteita pelastustoimelle, väestön turvallisuus-osaamisen haasteita sekä tietyille väestöosille kasautuvien ongelmien merkitystä merkittävien henkilöriskien taustatekijänä. Edellä mainituista teemoista esimerkiksi nykyiset ICT-kokonaisarkkitehtuurin rakentamisen haasteet ovat osoitus pelastustoimen takamatkasta digitalisaation suhteen, mikä perustelisi sen ottamisen yhdeksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan painospistealueeksi. Vastaavaa priorisointia on varmasti tarpeen tehdä jatkossakin laajemmin.

Kuntaliitto pitää tärkeänä, että tutkimus- ja kehittämistoiminnassa kiinnitetään kasvavaa huomiota pelastuslaitosten toiminnan vaikuttavuuden arviointiin sekä palvelujen onnistumiseen asiakasrajapinnassa, erityisesti kuntakentässä. Palvelujen vaikuttavuuden mittaaminen, palvelujen mitoitus ja tarkoituksenmukainen kohdentaminen sekä palvelumuotoilu tulisi olla arviointi- ja kehittämistyön keskiössä. Kuntasektorin palvelutarpeiden kuuleminen ja seuraaminen on erityisen tärkeää pelastustoimen rakenneuudistuksen käynnistyttyä. Myös toimialalle suunnitellut aiempaa laajemmat roolitukset esimerkiksi varautumisen kysymyksissä, tulisi huomioida tutkimus- ja kehittämistoiminnoissa vaikkakin suurin paine asiassa osuu Pelastusopiston koulutussisältöjen jatkuvaan päivittämistarpeeseen.

Aineistossa lähestymiskulmat on esitelty ilman painopisteen valintaa seuraaville vuosille, vaikka pelastustoimen uudistamishankkeen vuoksi olisi tarkoituksenmukaista arvioida, millä painotuksilla tutkimuksella voitaisiin tuottaa uudistustyössä tarvittavaa tietoa.

Jatkossa yhteistyön rakenteiden suunnittelu olisi toteutettava siten, että pelastustoimen tutkimus- ja kehittämistoiminnasta rakentuu kokonaisuus, jossa eri toimijoiden roolit on määritetty kohdilleen ja hyväksytty laajalti. Samalla tutkimus- ja kehittämistoiminnan resursseista tulisi pitää aivan erityistä huolta. Ilman menestystä tutkimus- ja kehittämistyössä pelastustoimi ei saavuta toimialalle asetettuja tavoitteita.

SUOMEN KUNTALIITTO

Ritva Laine
johtaja,
alueet- ja yhdyskunnat

Vesa-Pekka Tervo
pelastustoimen kehittämispäällikkö

TIEDOKSI Kuntaliiton kirjaamo

Pelastusopisto
pelastusopisto@pelastusopisto.fi

Pelastusopiston lausuntopyyntö 28.4.2016, PeODno-2016-266

Pirkanmaan pelastuslaitoksen lausunto Pelastustoimen tutkimuslinjauksista PETU10+

Pelastustoimen tutkimuslinjaukset seuraavalle 10 -vuotiskaudelle ovat tarpeen. Ala tarvitsee yhtenäistä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa ohjaavaa linjausta. Linjaukset mahdollistavat toimialan kehittämisen valtakunnallisesti yhteisten strategisten tavoitteiden mukaisesti ja vähäisten tutkimus- ja kehittämisresurssien kohdentamisen keskeisille alueille. Onnistuminen edellyttää kuitenkin, että pelastustoimen valtakunnalliset strategiat (ml. Pelastustoimen strategia ja Palosuojelurahaston strategia) tukevat toinen toistaan ja vahvistavat yhteisten tavoitteiden saavuttamista.

Pelastustoimen tutkimuslinjauksessa on tuotu esille kansallisia muutosajureita. Toimintaympäristön muutokset (ml. globaalit megatrendit) vaikuttavat pelastustoimen rooliin ja tehtäväkokonaisuuteen. Muutosten vaikutusten ennakointi ja arviointi sekä arviointitulosten mukainen aktiivinen toiminnan kehittäminen ovat keskeisiä asioita pelastustoimen tulevaisuutta rakennettaessa. Kehittämissuunnitelmien ja päätöksenteon tueksi tarvitaan tutkittua tietoa, mikä mahdollistaa parhaiden ratkaisumallien ja käytäntöjen löytämisen. Tutkimustiedon tuottamisen ohella tulee huomiota kiinnittää sekä tutkimustulosten jakamiseen että niiden **hyödynnettävyyteen pelastustoimen arjessa**. Uuden tiedon hyödyntäminen tarkoituksenmukaisella tavalla mahdollistaa toiminnan kehittymisen ja uusien toimintatapojen ja -mallien käyttöönoton.

PETU10+ ansiona voidaan pitää myös tutkimustoiminnan eri lähestymiskulmien esittelyä ja määrittelyä. Erityisen tärkeää on selventää tutkimus- ja kehittämistoiminnan tavoitteita ja toimintatapoja.

Pelastustoimen teemojen (3 kpl) määrittely pitkälle aikavälille (10 vuotta) ja teemojen sisällä tapahtuva keihäänkärkien (11 kpl) määrittely lyhemmälle aikavälille (4 vuotta) on kannatettavaa. Riittävän väljät teemamäärittelyt jättävät sopivasti tilaa myös yllättäville, uusille tietotarpeille, joita nousee enenevässä määrin tulevana vuosina toimintaympäristön muutosten ja teknologian kehittymisen myötä. Toisaalta linjauksessa on jo nyt listattu 33 tutkimusaihetta, joten priorisointia on tehtävä ja keskityttävä nimenomaan pelastustoimen kehittämisen kannalta keskeisiin tutkimusaiheisiin.

Esitetyt teemakokonaisuudet ovat tutkimus- ja kehittämistoiminnan näkökulmasta keskeisiä. Pelastustoimi muuttuvassa toimintaympäristössä -teemakokonaisuus huomioi eri muutostekijät kattavasti. Pelastustoimen tehtävät ja toiminta -teemakokonaisuuteen voisi lisätä aiheena digitalisaation ja teknologisten innovaatioiden hyödyntäminen pelastustoiminnassa. Edellä mainittuun teemakokonaisuuteen voisi siirtää Yksilöiden rooli turvallisuudessa -

teemakokonaisuudesta Tahallinen turvallisuutta heikentävä tai uhkaava toiminta. Ko. aihealueella on vaikutus nimenomaan pelastustoiminnan tehtäviin. Viimeisestä teemakokonaisuudesta jäi vaikutelma, että yksilöllä tarkoitetaan tässä yhteydessä kansalaista. Jos tämä oletamus on oikea, niin voisi väärinymmärrysten välttämiseksi korvata yksilöt sanan kansalaisilla. Tässä osiossa painopisteen tulisi olla erityisesti myönteisen turvallisuuskulttuurin rakentamisessa ja turvallisuusasenteisiin vaikuttamisessa.

Kokonaisuutena Pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+ on kattava kokonaisuus, jonka toimeenpanoa ja tuloksia odotetaan mielenkiinnolla.

Olli-Pekka Ojanen
pelastusjohtaja

Pelastusopisto
pelastusopisto@pelastusopisto.fi

Pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+ lausuntopyyntö

PeODno-2016-266

Pelastusopisto on pyytänyt pelastuslaitosten lausuntoa pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+ -luonnoksesta 10.5.2016 mennessä.

Varsinais-Suomen pelastuslaitos toteaa pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+ -luonnoksesta seuraavaa:

- Luonnoksessa on huomioitu kattavasti sekä kansalliset että kansainväliset keskeisimmät muutosajurit. Tutkimusteemat ja keihäänkärjet ovat ajankoh-
taisia ja huolellisesti valittuja.
- Lähestymiskulmat on selkeästi auki kirjoitettu. Suuri painoarvo tulisi laittaa
näiden eri toimintojen valtakunnalliselle ohjaukselle ja koordinoinnille. Pe-
lastustoimen tutkimukselle ja kehittämiselle varatut rajalliset resurssit tulisi
käyttää mahdollisimman järkevästi ja taloudellisesti.
- Varsinais-Suomen pelastuslaitos esittää osana lausuntoaan, että pelas-
tustoimen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan toteuttamiseen,
sisällytetään entistä enemmän pelastuslaitosten tutkimus- ja kehittämis-
vastaavia sekä olemassa olevia valtakunnallisia verkostoja, jolloin hank-
keisiin saadaan myös maakunnallinen näkemys.

Mika Kontio
pelastuspäällikkö

Pelastusopisto
pelastusopisto@pelastusopisto.fi

Viite: Lausuntopyyntö PeODno-2016-266

PELASTUSTOIMEN TUTKIMUSLINJAUKSET PETU10+

Suomen Palopäälystöliitto – Finlands Brandbefälsförbund ry toteaa luonnoksesta pelastustoimen tutkimuslinjauksiksi seuraavaa:

Pelastustoimi tarvitsee lyhyen aikavälin TKI-ohjelman, joka auttaisi luomaan dynaamisempia ja ajankohtaisempia tutkimus- ja kehittämishankkeita toimialallemme. Palopäälystöliitto näkee, että tarvitaan konkreettisempia ja käsin kosketeltavampia näkökulmia tämän ajan turvallisuusympäristön kehittämiseen ottaen huomioon lähiajan muutostarpeet.

Palopäälystöliiton mielestä TKI-toiminnan kehittämisen kannalta olisi keskeisintä saada valtakunnalliset tutkimus- ja kehittämisprosessit kuntoon. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tulee vastata alan tarpeisiin ja erityistä huomiota tulee kiinnittää tulosten implementointiin pelastuslaitosten toimintaan sekä osaksi valtakunnallisia koulutusjärjestelmiä. Pelastuslaitosten KETU-verkostoa ja pelastusalan järjestöjä tulee hyödyntää nykyistä laajemmin Pelastusopiston TKI-yksikön yhteistyökumppanina.

PETU10+-linjauksissa on tunnistettu hyvin tämän hetken tärkeimpiä toimintaympäristön muutoksia ja toisaalta toimialan omia tärkeimpiä kehittämishankkeita, mutta PETU10+-tutkimuslinjaukset liikkuvat yhä jokseenkin yleisellä tasolla, mikä osaltaan heikentää niiden ohjaavaa vaikutusta. Pelastustoimea koskevien uudistusten lisäksi olisi hyvä kirjoittaa auki, kuinka sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmän ja muiden viranomaisten roolien muutokset on huomioitu TKI-linjauksissa.

Palopäälystöliiton mielestä TKI-linjaukset eivät vielä anna vastausta, mitä perustutkimusta pelastustoimen tulisi itse tuottaa ja miten muuta tehtyä tutkimusta voitaisiin hyödyntää pelastustoimessa soveltavana tutkimuksena. Sopimuspalokuntatoiminnan osalta Palopäälystöliitto näkee erittäin hyödyllisenä sosiologiset tutkimussuuntaukset, joissa perehdyttäisiin sopimuspalokuntatoiminnan motivaattoreihin ja yhteisöllisiin kysymyksiin.

Kaiken kaikkiaan Suomen Palopäälystöliitto näkee, että PETU10+-teemoiksi ja hallituskauden keihäänkärjiksi on valittu yhteiskunnassa ja toimialalla ajankohtaisia asioita, jotka varmasti soveltuvat ja palvelevat alaa TKI-toiminnan muodossa. TKI-toiminta on kokonaisuudessaan avattu tutkimuslinjauksissa hyvin ja tutkitun tiedon tarve kerrottu selkeästi. Palopäälystöliitto korostaa ennen kaikkea soveltavan tutkimuksen, monitieteellisen, käytännön arkea kehittävän tutkimuksen merkitystä.

Liitto toivoo linjausten konkretisoituvan vielä lyhyemmän aikavälin teemoiksi, jotta dokumentin ohjaava vaikutus paranisi.

Lisätietoja lausunnosta antaa toiminnanjohtaja Ari Keijonen, 040 588 4112.

Suomen Palopäälystöliitto – Finlands Brandbefälsförbund ry

Jari Sainio
puheenjohtaja

Ari Keijonen
toiminnanjohtaja

Pelastusopisto

pelastusopisto@pelastusopisto.fi

PeODno-2016-266

PELASTUSTOIMEN TUTKIMUSLINJAUKSET PETU10+

Käsiteltyämme lähetettyä materiaalia Pohjois-Savon pelastuslaitos toteaa lausuntonaan seuraavia lisäyksiä ja muutoksia:

Tutkittua tietoa tarvitaan: toiminnan ja **toimintamenetelmien** kehittämiseen.

Teemojen keihäänkärkiin lisätään:

Pelastustoimi muuttuvassa toimintaympäristössä: **Kansallisen toimintaympäristön muutokset.**

Poliittiset ja taloudelliset tekijät kohdan Pelastustoimi osana kokonaisturvallisuutta voisi muuttaa **Pelastustoimi kokonaisturvallisuuden selkärankana.**

Pelastustoimen tehtävät ja toiminta: **Resurssien mitoittaminen.**

Yksilöiden rooli turvallisuudessa: **Kansalaisen kokonaisturvallisuuden indeksi.**

PETU10+ tutkimuslinjauksissa ei tule unohtaa kansallista ja ruohonjuuritason toimintaa.

Erkki Asikainen
pelastuspäällikkö

Pelastusopisto

PeO161026/00.02.01/PeODno-2016-266/28.4.2016

Pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+

Pelastusopisto on pyytänyt viiteasiakirjalla Etelä-Suomen aluehallintoviraston (ESAVI) pelastustoimi ja varautuminen -vastuualueen (peva-vastuualue) lausuntoa pelastustoimen tutkimuslinjauksiksi seuraavaksi 10 vuodeksi.

ESAVI peva-vastuualue toteaa lausuntonaan seuraavaa:

- Pelastustoimen strategiset tutkimuslinjaukset ovat olennainen osa pelastustoimen strategista kokonaisuutta, siksi esitetään, että tutkimuslinjaukset liitetään liitteenä ja tarvittavin asiakirjojen tarkistuksin tulevaan pelastustoimen strategia vuoteen 2025. Samoin ehdotetaan huomioitavaksi valmisteilla olevien sisäisen turvallisuuden selonteon, strategian ja kokonaisturvallisuutta koskevien muiden selontekojen ja strategioiden (YTS) ohjaavaa vaikutusta tutkimuslinjauksiin. Tämä voidaan luonnollisesti toteuttaa vuosittaisten tarkistusten yhteydessä.
- Kokonaisuus on lähtökohdiltaan hyvä ja kattava.
- Ehdotettuja linjauksia voidaan pitää pääosin onnistuneena seuraavin tarkistus-esityksin:
 - Pelastustoimen toimintaympäristötarkastelussa korostetaan toimintaympäristön kehittymisen arvioinnin, uhkien arvioinnin ja pelastustointa koskevan palvelujen kehittämisen yhteyttä, pelastustoimen riskianalytiikka kokonaisuutena ml. poikkeusolojen uhkien arviointi on oma laaja ja perusteiden kannalta välttämätön tutkimuksen ja kehittämisen kohdealue.
 - Pelastustoimen tehtäviä koskevassa osuudessa tulisi korostaa riskienhallinnan kokonaisuutta (onnettomuuksien ehkäisy, pelastustoiminta sekä eri pelastustoimen eri toimijoiden yhteisvaikutusta muodostuvaan turvallisuuden tasoon).
 - Pelastustoiminnan doktriinin, strategian, operaatiotaidon, taktiikan ja menettelytapojen sekä johtamisen valtakunnallinen kehittämi-

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 029 501 6000
fax 03 570 8002
kirjaamo.etela@avi.fi
www.avi.fi/etela

Hämeenlinnan päätoimipaikka
Birger Jaarlin katu 15
PL 150
13101 Hämeenlinna

Helsingin toimipaikka
Ratapihantie 9
PL 110
00521 Helsinki

Kouvolan toimipaikka
Kauppiemiehenkatu 4
PL 150
13101 Hämeenlinna

nen sekä kokonaisuuteen liittyvien teknologia- ja työturvallisuusnäkökohtien huomioiminen on erityisen kiireellinen, vaativa ja merkittävä tutkimuksen ja kehittämisen osa-alue. Vaikka osa-alue onkin ansiokkaasti nyt esitetyssä kokonaisuudessa mukana – tulisi sitä korostaa erityisesti ja ao. tutkimus- ja kehittämisalueelle on ehdottomasti panostettava nykyistä huomattavasti enemmän kansallisia voimavaroja.

- Yksilön rooli turvallisuustoimijana on tärkeä tutkimusalue. Samalla tavalla merkittävä ja oma alueensa on vastaava, yhteisöjä (julkiset ja yksityiset organisaatiot tms.) turvallisuustoiminta, jota ehdotetaan lisättäväksi tutkimuskokonaisuuteen. Yksilön ja yhteisöjen turvallisuustoimijuuteen liittyvänä esitetään erityisesti kiihtyvästi kehittyvien teknologioiden ja mm. kybertoimintaympäristön vaikutukset turvallisuutta vahvistavina ja toisaalta uusia uhkia tuottavana tekijänä.
- Kokonaisuudessa ei käsitellä varautumista laajemmin. Sisäministeriön, aluehallintovirastojen pelastustoimi ja varautuminen -vastuualueiden ja pelastuslaitosten sekä Pelastusopiston tehtäväkentässä varautumista koskevat osuudet muodostavat merkittävän tehtävä- ja kehitettävän osaamisalueen. Siviiliyhteiskunnan varautumista ei tutki käytännössä mikään muu instanssi satunnaisia eri tieteenaloille sijoittuvia sektorikohtaisia tutkimushankkeita lukuun ottamatta. Mikäli varautumisesta ei ole tarkoitus laatia erillistä omaa tutkimuslinjauskokonaisuutta, ehdotetaan ao. aiheita vielä sisällytettäväksi tutkimuslinjauksiin.

Lisätietoja lausunnosta antaa tarvittaessa johtaja Kimmo Kohvakka, kimmo.kohvakka@avi.fi.

Johtaja

Kimmo Kohvakka

Tiedoksi Sisäministeriö, pelastusosasto
Aluehallintovirastojen pelastustoimi ja varautuminen -vastuualueet

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 029 501 6000
fax 03 570 8002
kirjaamo.etela@avi.fi
www.avi.fi/etela

Hämeenlinnan päätoimipaikka
Birger Jaarlin katu 15
PL 150
13101 Hämeenlinna

Helsingin toimipaikka
Ratapihantie 9
PL 110
00521 Helsinki

Kouvolan toimipaikka
Kauppiamiehenkatu 4
PL 150
13101 Hämeenlinna

Pelastusopisto

VIITE: PeODno-2016-266

PELASTUSTOIMEN TUTKIMUSLINJAUKSET PETU10+ -LUONNOS

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto pelastustoimen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan ohjaamiseksi laaditun Pelastustoiminnan tutkimuslinjaukset PETU10+ -luonnokseen ja esitämme seuraavia huomioita:

1. Johdantokalvoilla on otettu laajasti huomioon poliittisia ja strategisia ohjelmia ja selontekoja. Sen sijaan yhteiskunnallisille muutosajureille on annettu melko pieni painoarvo. Kaupungistuminen, palvelukeskeinen yhteiskuntamalli ja uusien teknologiaratkaisujen laajempi käyttöönotto (esim. sähköautot, polttokennoratkaisut, rakentamisen puolella korkeat rakennukset) muuttavat varmasti myös odotuksia pelastustoimen suuntaan. Uusiutuviin energiaratkaisuihin ja kiertotalouden vahvistumiseen on mielestämme syytä varautua, koska näillä saattaa olla merkittäviä vaikutuksia pelastustoimeen.
2. Luonnoksessa esitetyt Tutkimus- ja kehittämistoiminnan määritelmät (kalvo 4) näyttäisivät olevan peräisin pääosin Tilastokeskukselta: http://www.stat.fi/meta/kas/t_ktoiminta.html . Kun määritelmiä löytyy muitakin, olisi hyvä mainita, mistä lähteestä määritelmät ovat peräisin. Näitä "lähestymiskulmia" ei aineistossa tämän sivun jälkeen käsitellä. Esimerkkien avulla näiden näkökulmien merkitys pelastustoimen tutkimuksen näkökulmasta avautuisi paremmin.
3. Onnettomuusprofiilin muuttuminen ja laajeneminen (kalvo 7):
Tarkastelua kannattaa tehdä uusien materiaalien lisäksi laajemmin. Vastaavia uhkia voi tulla myös uusista/muuttuvista tuotteista, rakenteista, rakentamiskäytännöistä, toimintaprosesseista sekä energiamuodoista (tuotanto, varastointi, siirto, käyttö).
4. Sosiaaliset riskit (kalvo 7):
Nykyisin ihmiset ovat vieraantuneet tulen käytöstä. Asunnoissa on entistä harvemmin tulisijoja eikä tulen käsittely välttämättä kuulu arkielämään, joten turvalliset toimintatavat eivät ole kaikilla hallussa. Myös ymmärrys materiaalien palavuudesta ja lämmönsietokyvystä voi olla puutteellinen. Klassinen esimerkki on vaikkapa ulkotulen polttaminen muovipöydällä katoksen alla.
5. Pelastustoimen tehtävät ja toiminta (kalvo 8):
Pelastustoimella on ja tulee olla merkittävä rooli onnettomuuksien ehkäisijänä, mikä tällä sivulla mainitaankin. Valistuksen ja opastuksen merkitystä ei ole selkeästi otettu esille. Tehokkain tapa on aloittaa nämä päiväkodeissa ja jatkaa kouluissa, jolloin tavoitetaan käytännössä koko ikäluokka. Aikuisia ei ole helppo tavoittaa yhtä laajalti.

6. Yksilöiden rooli turvallisuudessa (kalvo 9):

Hyvä, että security puoli on huomioitu yksilötason turvallisuudessa. Sen olisi hyvä näkyä myös toimintaympäristötasolla.

Turvallisuusasenteita tarkasteltaessa henkilökohtainen riskitietoisuus ja sen vaikutukset (extreme-lajit) ovat entistä merkittävämpiä.

Yhteistyö kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on jo nykyään vahvaa, mutta rooli tulevaisuudessa voi kasvaa entisestään.

Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy

Eila Lehmus,
Head of Research Area

Tuula Hakkarainen
Principal Scientist

Pelastusopisto
PL 1122
70821 Kuopio

PeODno-2016-266

Lausunto pelastustoimen tutkimuslinjauksista PETU10+ -luonnoksesta

Pelastusopisto on pyytänyt aluehallintoviraston lausuntoa viitekohdan luonnoksesta pelastustoimen tutkimuslinjauksiksi seuraavaksi 10 vuodeksi. Tutkimuslinjaukset on rakennettu asiakirjassa mainittujen selonteiden ja strategioiden perusteella.

Ehdotettuja linjauksia voidaan pitää kokonaisuutena onnistuneina. Poikkeusolojen uhkia koskevaa tutkimustoimintaa ei esityksessä ole enemmälti arvioitu. Tarve sille on olemassa vaikka tutkimustoimintaa tehdään myös muualla.

Pelastustoimi muuttuvassa toimintaympäristössä

Pelastustoimen toimintaympäristön muutos on hyvä lähtökohta linjata pelastustoimen kokonaisuuden kehittämistarvetta. Sen tutkiminen antaa perusteita pelastustoimen kehittämiselle.

Kohdassa onnettomuusprofiilin muuttuminen ja laajeneminen:

- "Digitaalisuuden mahdollisuudet" esitetään huomiotavaksi myös pelastustoiminnan tehtävien ja toimintojen alla kohdassa pelastustoimen roolin muutos. Digitaalisuuden mahdollisuudet eivät muuta/laajenna onnettomuusprofiilia, mutta niiden uhat voivat sen tehdä.
- Uusien materiaalien aiheuttamat uhat ja olemassa olevienkin materiaalien vaikutusta esim. pelastustyöntekijöiden altistumiselle ja työturvallisuudelle tulee tutkia.
- Yksilön rooli turvallisuuskentässä on myös tutkimusalueena tärkeä. Samassa yhteydessä tutkimustoimintaa voisi laajentaa koskemaan tärkeimpiä yhteisöjä, joissa ihmiset yleensä toimivat.

Pelastustoimen tehtävät ja toiminta

Pelastustoimen roolin muutos:

- Onnettomuuksien reagoijasta onnettomuuksien ehkäisijäksi -kohdan nostaminen listauksen ensimmäiseksi ja turvallisuustyhjiö -kohta toiseksi, painottaisi tutkimustoiminnan tärkeyttä.

Palvelujärjestelmän toimivuus ja laatu:

- Laatu sanan merkitys pelastustoimessa on vielä vakiintumaton. Laatu tulee määritellä vastaamaan tavoitteita ja päämääriä, sillä mittareilla ei tee mitään ilman vertailukohtaa eikä laatutason määrittelyä. Eikä myöskään ilman mittareita ole laatua.
- Sopimuspälokuntien tulevaisuus tulee nähdä palokuntatoiminnan kehittämisenä ja palokunnissa olevan muunkin kuin suoraan pelastustoimintaan liittyvän ammattitaidon hyödyntämisenä.

Pelastustoimintaa uudistavat menetelmät:

- Sosiaalinen media on mahdollistanut jopa maailman laajuisesti menetelmien ja työvälineiden innovaatioiden jakamisen ja tätä olisi hyvä edistää myös Pelastusopiston osalta.

Johtajan sijaisena
Pelastustarkastaja

Matti Soininen

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 029 501 6000
fax 03 570 8002
kirjaamo.etela@avi.fi
www.avi.fi/etela

Hämeenlinnan päätoimipaikka
Birger Jaarlin katu 15
PL 150
13101 Hämeenlinna

Helsingin toimipaikka
Ratapihantie 9
PL 110
00521 Helsinki

Kouvolan toimipaikka
Kauppamiehenkatu 4,
Kouvola
PL 150
13101 Hämeenlinna

Pelastusopisto
PL 1122 (Hulkontie 83)
70821 Kuopio

Lausunto pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+ -luonnoksesta PeODno-2016-266

Yleistä

Suomen Palomiesliitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+ -luonnoksesta. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan kehittäminen on tärkeä osa koko Suomen pelastustoimen järjestelmän kehittämistä, ja viime vuosina pelastustoimessa on myös selkeästi ymmärretty TKI-toiminnan merkitys (muun muassa pelastustoimen strategia 2025 -luonnoksessa).

On myös tervetullutta, että tutkimuslinjauksia valmistellaan ja päivitetään avoimesti sidosryhmäyhteistyönä ja että TKI-toiminnan strategia on dynaaminen eli säännöllisesti päivittyvä.

Palomiesliitto toivoo, että pelastustoimen TKI-toiminnalle asetetut odotukset näkyvät myös tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnalle ohjattavassa rahoituksessa, niin Pelastusopiston osalta kuin myös muissa tutkimusyksiköissä. Pelastustoimen tutkimuksen koordinaatiovastuussa olevalle Pelastusopistolla tulee olla käytettävissään riittävät resurssit vastata sille asetettuihin tavoitteisiin.

Pelastustoimen tutkimuslinjausten teemat ja keihäänkärjet

Tutkimusteemojen jako kolmeen pääluokkaan (*Pelastustoimi muuttuvassa toimintaympäristössä*, *Pelastustoimen tehtävät ja toiminta*, *Yksilöiden rooli turvallisuudessa*) on looginen ja kannatettava.

Pelastustoimi muuttuvassa toimintaympäristössä kattaa sekä onnettomuusprofiilien muuttumisen että sosiaalisten, poliittisten että taloudellisten riskien tuomat haasteet pelastustoimelle. Tässä yhteydessä on hyvä huomata, että toimintaympäristön muutostahti ja muutosten suunta saattavat olla yllättäviä (vrt. eurooppalainen terrorismin uhka sekä Suomen turvapaikanhakutilanne). Tutkimustoiminnan resursoinnissa tulisikin varautua myös yllättäviin ja nyt näkymättömiin, mutta 5–10 vuoden päästä täysin mahdollisiin tutkimuskohteisiin.

Onnettomuusprofiilin muuttumisessa tulee huomioida muutokset liikennevälineiden kehityksessä. Erilaiset liikenneonnettomuudet ovat yksi suurimmista operatiivisen pelastustoimen työllistäjistä. Ajoneuvojen materiaalien, turvatekniikan ja moottorityyppien kehittyminen on pelastustyölle käytännön haaste, johon tutkimustoiminnan tulee reagoida.

Pelastustoimen tehtävät ja toiminta -teemassa tulee henkilöstön osaamisen lisäksi kiinnittää huomiota myös tutkimus- ja kehitystoimintaan, jolla selvitetään ja ehkäistään pelastushenkilöstön altistumista vaarallisille aineille. Työturvallisuuden kehittäminen – menetelmällinen sekä asenteellinen -- tulisikin nostaa yhdeksi omaksi kohdakseen tämän teeman alle.

Lopuksi

Kaikissa tutkimusteemoissa tulee käytännön tutkimusaiheita suunniteltaessa ja toteutettaessa kiinnittää

10.5.2016

■ **SPAL:n tiedonjulkaisu- ja tiedonvälitysohjeiden lausunto**

huomiota tiedon jalkauttamiseen kentälle: tutkimuksista tulee tiedottaa pelastuslaitoksille sekä sidosryhmille ja tutkimusraportit tulee mahdollisuuksien ja tarpeiden mukaan jalostaa pelastustoimen alalla käytännössä hyödynnettävään muotoon, esimerkiksi koulutusaineistoiksi, koulutuskierroksiksi, julkaisuiksi sekä ohjeiksi. Tutkimustiedon jakamisessa tulee hyödyntää nykyaikaisia digitaalisia välineitä.

Vantaalla 10.5.2016

Kim Nikula
järjestön johtaja
Suomen Palomiesliitto

10.5.2016

Viite: PeODno-2016-266

pelastusopisto@pelastusopisto.fi

PELASTUSTOIMEN TUTKIMUSLINJAUKSET PETU10+

Pelastusopisto pyytää lausuntoa pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+-luonnoksesta.

Kanta-Hämeen pelastuslaitos esittää, että tutkimuslinjauksissa huomioitaisiin myös päätoimisten palomiesten eläkeiän nostamisesta johtuva keski-ikäen nousu ja siten palomiesten fyysisen toimintakyvyn heikentyminen. Tästä saattaisi seurata tarve erityiselle palomiesten toimintakyvyn tukemiselle, uudenlaisten toimintamallien määrittämiselle ja kaluston kehittämistyölle.

Maria Murtola
pelastuspäällikkö

11.05.2016

POL-2016-6365

Pelastusopisto

Pelastusopiston lausuntopyyntö PeODno-2016-266, 28.4.2016

Pelastusalan tutkimuslinjaukset PETU 10+

Pelastusopiston on pyytänyt Poliisiammattikorkeakoulun lausuntoa PETU 10+ -luonnoksesta. Poliisiammattikorkeakoulu toteaa luonnoksesta seuraavaa:

PETU 10+ -tutkimuslinjausten taustatekijöistä tiedon tarpeet, muutosajurit ja lähestymiskulmat on kuvattu asianmukaisesti ja laajasti. Kuvaukset kohdistuvat keskeisiin asioihin ja antavat hyvän yleiskuvan pelastustoimen tutkimuslinjausten taustasta.

Varsinaiset linjaukset näyttävät suuntaa sekä pidemmän ajan että lyhyemmän ajan suunnittelua varten (10 v, hallituskausi, vuositarkastelu). Linjauksiin sisältyvien projektiteemojen päivittäminen riittävän tiheästi on tarpeen toimintaympäristön nopeista muutoksista johtuen.

Sisällöllisesti tutkimuslinjaukset kohdistuvat pelastusalan toimintaympäristöön, pelastustoiminnan sisältöön (ml. osaaminen ja koulutus) sekä kansalaisnäkökulmaan. Yleisteemat ovat varsin yhdenmukaiset Polamkin tutkimusalojen kanssa, mikä on omiaan parantamaan edellytyksiä oppilaitosten yhteisprojekteihin.

Koska parhaillaan on käynnissä uuden yhteistyön rakentaminen oppilaitosten välille pelastusalan päälystökoulutuksen alueella, Poliisiammattikorkeakoulu haluaa tässäkin yhteydessä tuoda esiin, että ammattikorkeakoulututkintojen ja etenkin YAMK-tutkintojen kohdalla on tarpeen korostaa TKI-toiminnan oppimisen merkitystä ja roolia. Asia on ehkä jäänyt aiemmin vähemmälle huomiolle, kun Savonia-amk ei ole lainkaan osallistunut nykyisen insinööri (AMK) -tutkinnon opetukseen. Poliisiammattikorkeakoululla ei ole käsitystä nykyisten amk-opinnäytteiden toteutuksesta ja tasosta. Amk-opinnäytteet on Poliisiammattikorkeakoulun käsityksen mukaan paitsi mahdollista, myös järkevää integroida osaksi TKI-toimintaa.

Edellä todettu kohdentuu aivan erityisesti luonnoksen teemaan Pelastustoimen tehtävät ja toiminta ja sen keihäänkärkeen Henkilöstön osaaminen, osaamisvaatimukset ja koulutus. Pelastuspäällystön koulutuksen jatkokehittämisessä on siten syytä erityisesti panostaa TKI-osaamisen tuottamiseen ja profilointiin.

Rehtori

Kimmo Himberg

Tutkimusjohtaja

Vesa Muttilainen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu Aspo-asianhallintajärjestelmässä. Poliisiammattikorkeakoulu 11.05.2016 klo 12.01. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

11.05.2016

Vastaanottaja
Pelastusopisto

PeODno-2016-266

Sisäministeriön lausunto Pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+

Pelastusopisto on pyytänyt jakelussa mainittuja tahoja antamaan lausuntonsa oheisesta luonnoksesta PETU10+ Pelastustoimen tutkimuslinjauksiksi. Pelastustoimen tutkimuslinjausten tavoitteena on luoda pelastustoimen TKI-toiminnalle viitekehys seuraavalle kymmeneksi vuodeksi. PETU10+ on dynaaminen strategia-asiakirja siten, että teemat määritellään kymmenen vuoden ja keihäänkärjet hallituskauden ajaksi. Keihäänkärkikohtaiset aiheet katselmoidaan vuosittain. Teemojen ja keihäänkärkien määrittely ja aiheiden katselmointi ovat Pelastusopiston vastuulla.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan tutkimuslinjauksia on taustoitettu ja jaoteltu pääpiirteissään selkeästi, huomioiden keskeisiä muutosajureita ja tarpeen katselmoida keihäänkärkikohtaisia aiheita vuosittain, reagoiden mahdollisiin muutostarpeisiin.

Tutkimuslinjauksissa korostetaan tutkitun tiedon tuottamista päätöksenteon tueksi ja toiminnan ja koulutuksen kehittämiseen. Sisäministeriön näkemyksen mukaan nämä ovat keskeisiä tarpeita. Tutkimuslinjaukset eivät kuitenkaan tarkenna, minkä tyyppisistä ja laajuisista kokonaisuuksista voi olla kyse. Tarkentamalla näitä, voidaan ministeriön näkemyksen mukaan raamittaa paremmin, millaisessa TKI- ja hankeviitekehysessä toimitaan ja millaisia asioita tehdään.

Tutkimuslinjauksissa on kirjattu auki muutosajureita. Muutosajurit vaihtelevat dokumenteista toimintamalli- ja ympäristömuutoksiin. Ministeriö kiinnittää huomiota siihen, että muutosajureista puuttuu kansainvälinen pelastustoimenkontekstiin kytkeytyvä ulottuvuus, jonka tulisi näkyä jo tässä yhteydessä. EU-tutkimusohjelmat tulisi laventaa huomiomaan tutkimus-, innovaatio- ja kehittämisohjelmat, jolloin saadaan tämä kattamaan laajemmin EU:n eri pääosastojen ohjelmat, erityisesti mainittuina DG HOME ja DG ECHO. Muihin muutosajureihin tulisi kuvata laajemmin kansainväliseen pelastustoimeen liittyvät asiat, joista nyt mainitaan vasta Pelastustoimi muuttuvassa toimintaympäristössä kohdassa. Ministeriön näkemyksen mukaan keskeiset EU-strategiat tulisi mainita tässä yhteydessä, ml. EU:n turvallisuusagenda ja muuttoliikeagenda. Lisäksi EU:ssa on valmisteilla uusi turvallisuusstrategia, joka tulee huomioida muutosajureissa.

Lähestymiskulmissa on kuvattu TKI-toimintaa eri näkökulmista, mikä avaa eri TKI-toiminnan vaiheiden tarkoitusta ja tavoitteita. Ministeriö kiinnittää huomiota siihen, että lähestymiskulmat vaativat kuvauksen siitä, miten kukin niistä linkittyy Pelastusopiston ja sen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan yhteistyöverkoston rooleihin ja toimintaan.

Hätäkeskustoimintaan liittyvä TKI-ulottuvuus näkyy erikseen mainittuna Pelastustoimen tehtävät ja toiminta osiossa, jossa mainitaan Palvelujärjestelmän toimivuus ja laatu kohdassa Hätäkeskusten toiminnasta. Sisäministeriön näkemyksen mukaan Hätäkeskuslaitoksen merkittävyys pelastustoillemme ja koko sisäisen turvallisuuden järjestelmälle ei näy suhteellista painoarvoa vastaavalla tavalla tutkimuslinjauksissa ja linjauksia tulisi tarkastella tältä osin uudelleen.

11.05.2016

Lisäksi ministeriö kiinnittää huomiota siihen, että Pelastustoimen tehtävät ja toiminta kohdassa puhutaan Pelastusteknologiasta. Määritelmä ei avaa, mistä siinä on kyse, vaan ministeriön näkemyksen mukaan teknologianäkökulma (ICT) pitäisi näkyä poikaleikkaavammin kokonaisuudessa, koska pelkkä digitalisaatio itsessään ei sisällä tätä.

Lisäksi sisäministeriö painottaa, että tutkimuslinjauksissa tulisi näkyä selkeämmin viranomaisyhteistyöhön liittyvät näkökulmat, kuten ne sisäisen turvallisuuden selonteossa ja strategiassa huomioidaan. Sisäministeriön näkemyksen mukaan tutkimuslinjaukset ovat keskeisiä valmisteilla oleville sisäministeriön TKI-linjauksille ja yhteistyö jatkossa näiden osalta on tärkeää.

Kehittämisenneuvos

Harri Martikainen

Erityisasiantuntija

Hanna-Miina Sihvonen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö SM 11.05.2016 klo 21:12. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Tiedoksi

SM/PEO

19.5.2016

Pelastusopisto vastaanotti 17 lausuntoa Pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+ -luonnokseen. Tähän asiakirjaan on kirjattu vastaukset esitettyihin kannanottoihin.

Kuopiossa 19.5.2016

Esa Kokki
tutkimusjohtaja, FT

Lausunnon antaja	Kannanotto
L1 (Sisäministeriö, hallinto- ja kehittämisosasto)	Tutkimuslinjauksissa korostetaan tutkitun tiedon tuottamista päätöksenteon tueksi ja toiminnan ja koulutuksen kehittämiseen. Sisäministeriön näkemyksen mukaan nämä ovat keskeisiä tarpeita. Tutkimuslinjaukset eivät kuitenkaan tarkenna, minkä tyyppisistä ja laajuisista kokonaisuuksista voi olla kyse. Tarkentamalla näitä, voidaan ministeriön näkemyksen mukaan raamittaa paremmin, millaisessa TKI- ja hankeviitekehelyssä toimitaan ja millaisia asioita tehdään.
Vastaus	<i>PETU10+:ssa linjataan teemat ja aiheet, siinä ei oteta kantaa päätöksenteon tueksi ja toiminnan ja koulutuksen kehittämiseen tuotettavan tiedon määrästä ja niiden välisistä suhteista, eikä rajata kokonaisuuksien laajuuksia. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L1 (SM)	Ministeriö kiinnittää huomiota siihen, että muutosajureista puuttuu kansainvälinen pelastustoimenkontekstiin kytkeytyvä ulottuvuus, jonka tulisi näkyä jo tässä yhteydessä. EU-tutkimusohjelmat tulisi laventaa huomiomaan tutkimus-, innovaatio- ja kehittämisohjelmat, jolloin saadaan tämä kattamaan laajemmin EU:n eri pääosastojen ohjelmat, erityisesti mainittuina DG HOME ja DG ECHO. Muihin muutosajureihin tulisi kuvata laajemmin kansainväliseen pelastustoimeen liittyvät asiat, joista nyt mainitaan vasta Pelastustoimi muuttuvassa toimintaympäristössä kohdassa. Ministeriön näkemyksen mukaan keskeiset EU-strategiat tulisi mainita tässä yhteydessä, ml. EU:n turvallisuusagenda ja muuttoliikeagenda. Lisäksi EU:ssa on valmisteilla uusi turvallisuusstrategia, joka tulee huomioida muutosajureissa.
Vastaus	<i>PETU10+:n yhteyteen kirjatut muutosajurit eivät muodosta tyhjentävää listaa seikoista, jotka on otettava huomioon pelastustoimen TKI-toiminnassa. Muutosajureihin lisätään EU:n innovaatio- ja kehittämisohjelmat sekä EU:n strategiat. Kaikkia yksittäisiä ohjelmia ei muutosajureissa mainita.</i>
L1 (SM)	Lähestymiskulmissa on kuvattu TKI-toimintaa eri näkökulmista, mikä avaa eri TKI-toiminnan vaiheiden tarkoitusta ja tavoitteita. Ministeriö kiinnittää huomiota siihen, että lähestymiskulmat vaativat kuvauksen siitä, miten kukin niistä linkittyy Pelastusopiston ja sen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan yhteistyöverkoston rooleihin ja toimintaan.
Vastaus	<i>PETU10+ on pelastustoimen tutkimuslinjaukset, jonka yhteydessä ei ole tarpeen ottaa kantaa yksittäisten toimijoiden rooleihin. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L1 (SM)	Hätäkeskustoimintaan liittyvä TKI-ulottuvuus näkyy erikseen mainittuna Pelastustoimen tehtävät ja toiminta osiossa, jossa mainitaan Palvelujärjestelmän toimivuus ja laatu kohdassa Hätäkeskusten toiminnasta. Sisäministeriön näkemyksen mukaan Hätäkeskuslaitoksen merkittävyys pelastustoimelle ja koko sisäisen turvallisuuden järjestelmälle ei näy suhteellista painoarvoa vastaavalla tavalla tutkimuslinjauksissa ja linjauksia tulisi tarkastella tältä osin uudelleen.

19.5.2016

Vastaus	<i>Hätäkeskustoiminta on merkittävää pelastustoimen kannalta. Mainintojen määrä ei merkitse sen painoarvon suuruutta. Sen sijaan nykyisen rakenteen korostaminen ei ole tarpeellisena. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L1 (SM)	Ministeriö kiinnittää huomiota siihen, että Pelastustoimen tehtävät ja toiminta kohdassa puhutaan Pelastusteknologiasta. Määritelmä ei avaa, mistä siinä on kyse, vaan ministeriön näkemyksen mukaan teknologianäkökulma (ICT) pitäisi näkyä poikkileikkaavammin kokonaisuudessa, koska pelkkä digitalisaatio itsessään ei sisällä tätä.
Vastaus	<i>Aiheessa T1K4A3 ei rajauduta yksittäiseen teknologiaan, vaan kaikki se kattaa kaiken teknologian. Poikkileikkaavia aiheita PETU10+:ssa ei esitetä. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L1 (SM)	Sisäministeriö painottaa, että tutkimuslinjauksissa tulisi näkyä selkeämmin viranomaisyhteistyöhön liittyvät näkökulmat, kuten ne sisäisen turvallisuuden selonteossa ja strategiassa huomioidaan.
Vastaus	<i>Pelastustoimen strategiassa, PETU10+:n yläpuolella olevassa asiakirjassa, yhteistyö on keskeisessä roolissa ja vaikuttaa poikkileikkaavana ohjeena näin ollen myös pelastustoimen tutkimuslinjauksiin. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L2 (Itä-Suomen aluehallintovirasto, pelastustoimi ja varautuminen)	Poikkeusolojen uhkia koskevaa tutkimustoimintaa ei esityksessä ole enemmälti arvioitu. Tarve sille on olemassa vaikka tutkimustoimintaa tehdään myös muualla.
Vastaus	<i>Poikkeusolojen uhkat ovat sisäänkirjoitettuna ensimmäisen teemassa T1 ja erityisesti aiheissa T1K1A1, T1K1A3 ja T1K3A3. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L2 (ISAVI)	”Digitaalisuuden mahdollisuudet” esitetään huomioitavaksi myös pelastustoiminnan tehtävien ja toimintojen alla kohdassa pelastustoimen roolin muutos.
Vastaus	<i>Digitaalisuus on yksi PETU10+:a poikkileikkaava teema. Nyt se on mainittu terminä pelastustoimen ulkopuolelta tulevana kehittämistarpeena aiheessa T1K1A1 ja henkilöstön osaamiseen liittyvänä aiheena T2K3A1. Lisäksi se on sisäänkirjoitettuna aiheissa T2K2A1, T2K4A1, T2K4A2 ja T2K4A3. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L2 (ISAVI)	Uusien materiaalien aiheuttamat uhat ja olemassa olevienkin materiaalien vaikutusta esim. pelastustyöntekijöiden altistumiselle ja työturvallisuudelle tulee tutkia.
Vastaus	<i>Lisätään työturvallisuus aiheeseen T2K4A1.</i>
L2 (ISAVI)	Yksilön rooli turvallisuuskentässä on myös tutkimusalueena tärkeä. Samassa yhteydessä tutkimustoimintaa voisi laajentaa koskemaan tärkeimpiä yhteisöjä, joissa ihmiset yleensä toimivat.
Vastaus	<i>Kolmas teema T3 käsittää yksittäisten yksilöiden lisäksi näiden muodostamat ryhmät, mukaan lukien yhteisöt. Lisätään ryhmät aiheeseen T3K2A2.</i>
L2 (ISAVI)	Pelastustoimen roolin muutos: Onnettomuuksien reagoijasta onnettomuuksien ehkäisijäksi -kohdan nostaminen listauksen ensimmäiseksi ja turvallisuustyhjiö -kohta toiseksi, painottaisi tutkimustoiminnan tärkeyttä.
Vastaus	<i>Aiheet eivät ole tärkeysjärjestyksessä. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L2 (ISAVI)	Sosiaalinen media on mahdollistanut jopa maailman laajuisesti menetelmien ja työvälineiden innovaatioiden jakamisen ja tätä olisi hyvä edistää myös Pelastusopiston osalta.
Vastaus	<i>Sosiaalinen media on sisäänkirjoitettu aiheisiin T2K1A3, T3K2A2 ja T3K2A3. Yksittäisiä välineitä ja työkaluja ei ole tarpeen korostaa. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>

19.5.2016

L3 (Etelä-Suomen aluehallintovirasto, pelastustoimi ja varautuminen)	Pelastustoimen strategiset tutkimuslinjaukset ovat olennainen osa pelastustoimen strategista kokonaisuutta, siksi esitetään, että tutkimuslinjaukset liitetään liitteenä ja tarvittavin asiakirjojen tarkistuksin tulevaan pelastustoimen strategia vuoteen 2025. Samoin ehdotetaan huomioitavaksi valmisteilla olevien sisäisen turvallisuuden selonteon, strategian ja kokonaisturvallisuutta koskevien muiden selontekojen ja strategioiden (YTS) ohjaavaa vaikutusta tutkimuslinjauksiin. Tämä voidaan luonnollisesti toteuttaa vuosittaisten tarkistusten yhteydessä.
Vastaus	<i>Mainitut asiakirjat otetaan huomioon myös katselmoinnin yhteydessä.</i>
L3 (ESAVI)	Pelastustoimen toimintaympäristötarkastelussa korostetaan toimintaympäristön kehittymisen arvioinnin, uhkien arvioinnin ja pelastustointa koskevan palvelujen kehittämisen yhteyttä, pelastustoimen riskianalytiikka kokonaisuutena ml. poikkeusolojen uhkien arviointi on oma laaja ja perusteiden kannalta välttämätön tutkimuksen ja kehittämisen kohdealue.
Vastaus	<i>Riskianalytiikka on sisäänkirjoitettuna aiheessa T1K1A3. Poikkeusolojen uhat ovat sisäänkirjoitettuna ensimmäisen teemassa T1 ja erityisesti aiheissa T1K1A1, T1K1A3 ja T1K3A3. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L3 (ESAVI)	Pelastustoimen tehtäviä koskettavassa osuudessa tulisi korostaa riskienhallinnan kokonaisuutta (onnettomuuksien ehkäisy, pelastustoiminta sekä eri pelastustoimen eri toimijoiden yhteisvaikutusta muodostuvaan turvallisuuden tasoon).
Vastaus	<i>Riskienhallintaa on sisäänkirjoitettuna aiheissa T2K1A1 ja T2K1A2. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L3 (ESAVI)	Pelastustoiminnan doktriinin, strategian, operaatiotaidon, taktiikan ja menettelytapojen sekä johtamisen valtakunnallinen kehittäminen sekä kokonaisuuteen liittyvien teknologia- ja työturvallisuuskäytäntöjen huomioiminen on erityisen kiireellinen, vaativa ja merkittävä tutkimuksen ja kehittämisen osa-alue. Vaikka osa-alue onkin ansiokkaasti nyt esitetyssä kokonaisuudessa mukana – tulisi sitä korostaa erityisesti ja ao. tutkimus- ja kehittämisalueelle on ehdottomasti panostettava nykyistä huomattavasti enemmän kansallisia voimavaroja.
Vastaus	<i>Valtakunnallinen kehittäminen sisältyy aiheeseen T1K3A1. Lisätään työturvallisuus aiheeseen T2K4A1.</i>
L3 (ESAVI)	Yksilön rooli turvallisuustoimijana on tärkeä tutkimusalue. Samalla tavalla merkittävä ja oma alueensa on vastaava, yhteisöjä (julkiset ja yksityiset organisaatiot tms.) turvallisuustoiminta, jota ehdotetaan lisättäväksi tutkimuskokonaisuuteen. Yksilön ja yhteisöjen turvallisuustoimijuuteen liittyvänä esitetään erityisesti kiihtyvästi kehittyvien teknologioiden ja mm. kybertoimintaympäristön vaikutukset turvallisuutta vahvistavina ja toisaalta uusia uhkia tuottavana tekijänä.
Vastaus	<i>Kolmas teema T3 käsittää yksittäisten yksilöiden lisäksi näiden muodostamat ryhmät, mukaan lukien yhteisöt. Lisätään ryhmät aiheeseen T3K2A2.</i>
L3 (ESAVI)	Kokonaisuudessa ei käsitellä varautumista laajemmin. Sisäministeriön, aluehallintovirastojen pelastustoimi ja varautuminen -vastuualueiden ja pelastuslaitosten sekä Pelastusopiston tehtäväkentässä varautumista koskevat osuudet muodostavat merkittävän tehtävä- ja kehitettävän osaamisalueen. Siviiliyhteiskunnan varautumista ei tutki käytännössä mikään muu instanssi satunnaisia eri tieteenaloille sijoittuvia sektorikohtaisia tutkimushankkeita lukuun ottamatta. Mikäli varautumisesta ei ole tarkoitus laatia erillistä omaa tutkimuslinjaukskokonaisuutta, ehdotetaan ao. aiheita vielä sisällytettäväksi tutkimuslinjauksiin.
Vastaus	<i>Ehdotus otetaan huomioon katselmoinnin yhteydessä.</i>

19.5.2016

L4 (Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, pelastustoimi ja varautuminen)	Yksilöiden rooli turvallisuudessa/keihään kärkenä vuorovaikutus ja uusien toimintatapojen käyttöönotto: Vapaaehtoisten toimijoiden täysimittainen hyödyntäminen esim. myrskyissä tai muissa onnettomuuksissa edellyttäisi järjestelmän muutosta, joka voisi pohjautua jo toimiviin best practice –toimintojen tutkimiseen ja viemiseen järjestelmäksi koko maahan.
Vastaus	<i>Lisätään vapaaehtoisten hyödyntäminen aiheeseen T3K2A1.</i>
L4 (LSSAVI)	Uusi teema voisi olla yhteisöjen rooli turvallisuudessa tai sisällyttää se vahvemmin muihin teemoihin. Yhteisöjä voisivat olla sekä tiedeyhteisöt, että yritykset uusien tekniikoiden edelläkävijöinä ja keskustelukumppaneina pelastuslaitosten sekä muiden turvallisuustoimijoiden kanssa yhteisellä foorumilla.
Vastaus	<i>Kolmas teema T3 käsittää yksittäisten yksilöiden lisäksi näiden muodostamat ryhmät, mukaan lukien yhteisöt. Lisätään ryhmät aiheeseen T3K2A2.</i>
L4 (LSSAVI)	Pelastustoimen tehtävät ja toiminta – teemaan voisi keihäänkärkien sisällöksi lisätä alueellisesti kohdistetun onnettomuuksien ehkäisyn suhteessa pelastuslaitoksen operatiiviseen kykyyn toimia kohteessa.
Vastaus	<i>Ehdotettu aihe sisältyy aiheeseen T2K2A1. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L5 (Helsingin kaupungin pelastuslaitos)	Pelastuslaitos katsoo, että tutkimuslinjauksissa kokonaisuudessaan tulisi nostaa voimakkaammin esille pelastustoimen tuottamien palveluiden vaikuttavuuden arviointi ja pelastustoimen resurssien älykäs kohdentaminen.
Vastaus	<i>Aihe on nostettu keihäänkärjeksi T2K2. Keihäänkärjet eivät ole tärkeysjärjestyksessä. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L5 (HPELA)	Pelastustoimen valtakunnalliseen uudelleenjärjestelyyn liittyen tarvitaan tutkimusta myös siitä, miten pelastuslaitosten organisaatiot on rakennettava, jotta toiminta on mahdollisimman tehokasta. Kriittiselle toiminnan arvioinnille on tarvetta välittömästi valtakunnalliselle uudistuksen jälkeen.
Vastaus	<i>Organisaatorakenne sisältyy aiheeseen T1K3A1. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L5 (HPELA)	Turvallisuuskulttuurin parantaminen yhteiskunnassa ja kansalaisten omatoimisen varautumisen edistäminen ovat keskeinen osa pelastustoimen monipuolistuvaa roolia. Pelastuslaitos katsoo, että näitä aihealueita tulisi tutkimuslinjauksissa käsitellä huomattavasti laajemmin kuin onnettomuuksien ehkäisyn näkökulmasta. Onnettomuuksien ennaltaehkäisyn lisäksi muita tärkeitä näkökulmia ovat jatkuvuudenhallinta ja varautuminen onnettomuus- ja häiriötilanteisiin sekä oikea ja turvallinen toiminta onnettomuustilanteissa seurausten ja vaikutusten minimoimiseksi ja hallitsemiseksi.
Vastaus	<i>Ehdotetut aiheet sisältyvät osittain keihäänkärjen T3K2 alle. Jatkuvuudenhallinnan ja varautumisen korostaminen otetaan huomioon katselmoinnin yhteydessä.</i>
L5 (HPELA)	Pelastuslaitos katsoo, että tutkimuslinjauksissa tulisi vastata paremmin myös tarpeeseen kehittää ja yhdenmukaistaa pelastustoimen palvelutason perustaksi laadittavien uhka- ja riskianalyyysien sisältöä ja menetelmiä.
Vastaus	<i>Tämä on kaikkien aiheiden tavoite. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L6 (Kanta-Hämeen pelastuslaitos)	Pelastuslaitos esittää, että tutkimuslinjauksissa huomioitaisiin myös päätoimisten palomiesten eläkeiän nostamisesta johtuva keski-ikäen nousu ja siten palomiesten fyysisen toimintakyvyn heikentyminen.
Vastaus	<i>Ehdotettu aihe on sisäankirjoitettuna aiheissa T2K3A2, T2K4A1, T2K4A2 ja T2K4A3. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>

19.5.2016

L7 (Oulu-Koillismaan pelastuslaitos)	Tutkimus- ja kehittämistoiminnan pitää osaltaan tukea pelastustoimen yhtenäisyyttä siten, että pelastuslaitokset toimivat samojen teemojen ja keihäänkärkien edistämiseksi.
	<i>Pelastustoimen strategiassa, PETU10+:n yläpuolella olevassa asiakirjassa, yhteistyö on keskeisessä roolissa ja vaikuttaa poikkileikkaavana ohjeena näin ollen myös pelastustoimen tutkimuslinjauksiin Samojen aiheiden edistäminen on PETU10+:n tarkoitus. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L8 (Pirkanmaan pelastuslaitos)	Linjauksessa on jo nyt listattu 33 tutkimusaihetta, joten priorisointia on tehtävä ja keskityttävä nimenomaan pelastustoimen kehittämisen kannalta keskeisiin tutkimusaiheisiin.
Vastaus	<i>Aiheet eivät ole tärkeysjärjestyksessä. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L8 (PIPELA)	Pelastustoimen tehtävät ja toiminta -teemakokonaisuuteen voisi lisätä aiheena digitalisaation ja teknologisten innovaatioiden hyödyntäminen pelastustoiminnassa.
Vastaus	<i>Ehdotetut aiheet ovat sisäänkirjoitettuna aiheissa T2K2A1, T2K4A1, T2K4A2 ja T2K4A3. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L8 (PIPELA)	Pelastustoimen tehtävät ja toiminta -teemakokonaisuuteen voisi siirtää Yksilöiden rooli turvallisuudessa - teemakokonaisuudesta Tahallinen turvallisuutta heikentävä tai uhkaava toiminta. Ko. aihealueella on vaikutus nimenomaan pelastustoiminnan tehtäviin.
Vastaus	<i>On totta, että aihealueella on vaikutusta pelastustoimintaan, mutta teemassa T3 halutaan puuttua pelastustoimintaa aiheuttaviin syihin. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L8 (PIPELA)	Viimeisestä teemakokonaisuudesta jäi vaikutelma, että yksilöllä tarkoitetaan tässä yhteydessä kansalaista. Jos tämä oletamus on oikea, niin voisi väärinymmärrysten välttämiseksi korvata yksilöt sanan kansalaisilla.
Vastaus	<i>Henkilöiden kohdalla ei haluta rajautua ainoastaan Suomen kansalaisiin, siksi käytetään termiä yksilö. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L8 (PIPELA)	Tässä osiossa (T3) painopisteen tulisi olla erityisesti myönteisen turvallisuuskulttuurin rakentamisessa ja turvallisuusasenteisiin vaikuttamisessa.
Vastaus	<i>Aiheet eivät ole tärkeysjärjestyksessä. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L9 (Pohjois-Savon pelastuslaitos)	Tutkittua tietoa tarvitaan toiminnan ja toimintamenetelmien kehittämiseen.
Vastaus	<i>Tutkitun tiedon tarpeissa on listattu ylätason käsitteitä. Toimintamenetelmät on sisäänkirjoitettu toiminnan alle. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L9 (PSPELA)	Teemojen keihäänkärkiin lisätään: Pelastustoimi muuttuvassa toimintaympäristössä: Kansallisen toimintaympäristön muutokset.
Vastaus	<i>Kansallisista toimintaympäristön muutoksista on nostettu keihäänkärjiksi T1K1, T1K2 ja T1K3. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L9 (PSPELA)	Teemojen keihäänkärkiin lisätään: Poliittiset ja taloudelliset tekijät kohdan Pelastustoimi osana kokonaisturvallisuutta voisi muuttaa Pelastustoimi kokonaisturvallisuuden selkärankana.
Vastaus	<i>Ehdotettu aihe olisi hyvä hanke aiheen T1K3A3 aihepiirissä. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L9 (PSPELA)	Teemojen keihäänkärkiin lisätään: Pelastustoimen tehtävät ja toiminta: Resurssien mitoittaminen.
Vastaus	<i>Ehdotettu aihe on sisäänkirjoitettu aiheeseen T2K2A1. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L9 (PSPELA)	Teemojen keihäänkärkiin lisätään: Yksilöiden rooli turvallisuudessa: Kansalaisen kokonaisturvallisuuden indeksi.

19.5.2016

Vastaus	<i>Ehdotettu aihe olisi hyvä hanke keihäänkärjen T3K1 aihepiirissä. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L10 (Varsinais-Suomen pelastuslaitos)	Lähestymiskulmat on selkeästi auki kirjoitettu. Suuri painoarvo tulisi laittaa näiden eri toimintojen valtakunnalliselle ohjaukselle ja koordinoinnille.
Vastaus	<i>Tämä on PETU10+:n tarkoitus. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L10 (VSPELA)	Pelastuslaitos esittää osana lausuntoaan, että pelastustoimen tutkimus-, kehittämis- ja innovaation toteuttamiseen sisällytetään entistä enemmän pelastuslaitosten tutkimus- ja kehittämisvastaavia sekä olemassa olevia valtakunnallisia verkostoja, jolloin hankkeisiin saadaan myös maakunnallinen näkemys.
Vastaus	<i>Pelastustoimen strategiassa, PETU10+:n yläpuolella olevassa asiakirjassa, yhteistyö on keskeisessä roolissa ja vaikuttaa poikkileikkaavana ohjeena näin ollen myös pelastustoimen tutkimuslinjauksiin. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L11 (Poliisiammatti-korkeakoulu)	Koska parhaillaan on käynnissä uuden yhteistyön rakentaminen oppilaitosten välille pelastusalan päälystökoulutuksen alueella, Poliisiammattikorkeakoulu haluaa tässäkin yhteydessä tuoda esiin, että ammattikorkeakoulututkintojen ja etenkin YAMK-tutkintojen kohdalla on tarpeen korostaa TKI-toiminnan oppimisen merkitystä ja roolia. Asia on ehkä jäänyt aiemmin vähemmälle huomiolle, kun Savonia-amk ei ole lainkaan osallistunut nykyisen insinööri (AMK) -tutkinnon opetukseen. Poliisiammattikorkeakoululla ei ole käsitystä nykyisten amk-opinnäytteiden toteutuksesta ja tasosta. Amk-opinnäytteet on Poliisiammattikorkeakoulun käsityksen mukaan paitsi mahdollista, myös järkevää integroida osaksi TKI-toimintaa. Edellä todettu kohdentuu aivan erityisesti luonnoksen teemaan Pelastustoimen tehtävät ja toiminta ja sen keihäänkärkeen Henkilöstön osaaminen, osaamisvaatimukset ja koulutus. Pelastuspäälystön koulutuksen jatkokehittämisessä on siten syytä erityisesti panostaa TKI-osaamisen tuottamiseen ja profilointiin.
Vastaus	<i>Ehdotus otetaan huomioon katselmoinnin yhteydessä.</i>
L12 (Raja- ja merivartiokoulu)	Toimintaympäristössä tapahtuvien muutoksien ennakkointia edistävän tutkimustiedon tuottaminen on todennäköisesti aivan keskeinen tutkimustoiminnan tehtävä, jonka vaikuttavuutta voisi vielä enemmän korostaa lähestymiskulmien esittelyssä. Samassa yhteydessä voisi korostaa strategisen suunnittelun ja päätöksenteon tueksi tuotettavan tiedon vaikuttavuutta erotuksena kehittämistoiminnan operatiivisempaan lähestymiskulmaan.
Vastaus	<i>Hyviä kannanottoja. Lähestymiskulmia käsitellään PETU10+:ssa yleisellä tasolla Tilastokeskuksen määritelmiä mukaillen. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L12 (RMVK)	Tilannekuvan tuottamisen ja sen dokumentoinnin sekä tilannekuvan jakamisen käsittelyyn esitetään kiinnitettäväksi huomiota nyt esitettyä enemmän. Tilannekuvan merkitystä voisi vielä enemmän korostaa teemojen ja keihäänkärkien kuvauksissa.
Vastaus	<i>Ehdotettu aihe on sisäkirjoitettuna aiheeseen T2K1A1. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L13 (Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy)	Yhteiskunnallisille muutosajureille on annettu melko pieni painoarvo.
Vastaus	<i>Muutosajureiden painoarvoa tai niiden välisiä suhteita ei ole PETU10+:ssa määritelty. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>

19.5.2016

L13 (VTT)	Luonnoksessa esitety Tutkimus- ja kehittämistoiminnan määritelmät näyttäisivät olevan peräisin pääosin Tilastokeskukselta. Kun määritelmiä löytyy muitakin, olisi hyvä mainita mistä lähteestä määritelmät ovat peräisin.
Vastaus	<i>Lisätään lähdeviite.</i>
L13 (VTT)	Tarkastelua kannattaa tehdä uusien materiaalien lisäksi laajemmin. Vastaavia uhkia voi tulla myös uusista/muuttuvista tuotteista, rakenteista, rakentamiskäytännöistä, toimintaprosesseista sekä energiamuodoista.
Vastaus	<i>Ehdotetut aiheet ovat sisäänkirjoitettuna aiheissa T1K1A2 ja T1K1A3. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L13 (VTT)	Nykyisin ihmiset ovat vieraantuneet tulen käytöstä. Asunnoissa on entistä harvemmin tulisijoja eikä tulen käsittely välttämättä kuulu arkielämään, joten turvalliset toimintatavat eivät ole kaikilla hallussa. Myös ymmärrys materiaalien palavuudesta ja lämmönsietokyvystä voi olla puutteellinen. Klassinen esimerkki on vaikkapa ulkotulen polttaminen muovipöydällä katoksen alla.
Vastaus	<i>Ehdotus otetaan huomioon katselmoinnin yhteydessä.</i>
L13 (VTT)	Pelastustoimella on ja tulee olla merkittävä rooli onnettomuuksien ehkäisijänä, mikä tällä sivulla (kalvo 8) mainitaankin. Valistuksen ja opetuksen merkitystä ei ole selkeästi otettu esille. Tehokkain tapa on aloittaa nämä päiväkodeissa ja jatkaa kouluissa, jolloin tavoitetaan käytännössä koko ikäluokka. Aikuisia ei ole helppo tavoittaa yhtä laajalti.
Vastaus	<i>Onnettomuuksien ehkäisy ja turvallisuusviestintä sisältyvät tai ovat sisäänkirjoitettu aiheisiin T2K1A2, T2K1A3 ja T3K2A2. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L13 (VTT)	Hyvä, että security puoli on huomioitu yksilötason turvallisuudessa. Sen olisi hyvä näkyä myös toimintaympäristötasolla.
Vastaus	<i>Ehdotettu aihe on sisäänkirjoitettuna aiheisiin T1K1A3 ja T1K3A3. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L13 (VTT)	Turvallisuusasenteita tarkasteltaessa henkilökohtainen riskitietoisuus ja sen vaikutukset (extreme-lajit) ovat entistä merkittävämpiä.
Vastaus	<i>Esitetty aihe sisältyy aiheeseen T3K1A1. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L13 (VTT)	Yhteistyö kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on jo nykyään vahvaa, mutta rooli tulevaisuudessa voi kasvaa entisestään.
Vastaus	<i>Esitetty aihe sisältyy aiheeseen T2K1A1. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L14 (Kuntaliitto)	Lausunnoille lähetetystä aineistosta ei valitettavasti ilmene millä kokoonpanolla Pelastustoimen tutkimuslinjaukset on laadittu.
Vastaus	<i>Lausuntopyynnön ensimmäisessä lauseessa todetaan: Sisäministeriön pelastusosaston esityksestä Pelastusopisto on laatinut pelastustoimen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan ohjaamiseksi Pelastustoimen tutkimuslinjaukset PETU10+. Pelastusopiston työjärjestyksen mukaisesti tehtävä on TKI-palveluiden valmisteleva ja johdon hyväksymä. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L14 (KL)	Nykyiset ICT-kokonaisarkkitehtuurin rakentamisen haasteet ovat osoitus pelastustoimen takamatkasta digitalisaation suhteen, mikä perustelisi sen ottamisen yhdeksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan painopistealueeksi.
Vastaus	<i>Digitalisaatio on yksi PETU10+:a poikkileikkaava teema. Nyt se on mainittu pelastustoimen ulkopuolelta tulevana kehittämistarpeena aiheessa T1K1A1 ja henkilöstön osaamiseen liittyvänä aiheena T2K3A1. Lisäksi se on sisäänkirjoitettuna aiheissa T2K2A1, T2K4A1, T2K4A2 ja T2K4A3. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>

19.5.2016

L14 (KL)	Kuntaliitto pitää tärkeänä, että tutkimus- ja kehittämistoiminnassa kiinnitetään kasvavaa huomiota pelastuslaitosten toiminnan vaikuttavuuden arviointiin sekä palvelujen onnistumiseen asiakasrajapinnassa.
Vastaus	<i>Esitetty aihe sisältyy aiheeseen T2K2A1. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L14 (KL)	Toimialalle suunnitellut aiempaa laajemmat roolitukset esimerkiksi varautumisen kysymyksissä tulisi huomioida tutkimus- ja kehittämistoiminnoissa vaikkakin suurin paine asiassa osuu Pelastusopiston koulutussisältöjen jatkuvaan päivittämistarpeeseen.
Vastaus	<i>Esitetty aihe sisältyy aiheeseen T2K1A1. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L14 (KL)	Aineistossa lähestymiskulmat on esitelty ilman painopisteen valintaa seuraaville vuosille, vaikka pelastustoimen uudistamishankkeen vuoksi olisi tarkoituksenmukaista arvioida, millä painotuksilla tutkimuksella voitaisiin tuottaa uudistustyössä tarvittavaa tietoa.
Vastaus	<i>Keihäänkärkien alla luetellut aiheet on määritelty vuodeksi, jotka katselmoidaan vuosittain. PETU10+:ssa ei rajauduta pelkästään pelastustoimen uudistamishankkeen tarpeisiin. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L15 (Suomen Palopäälystöliitto)	Pelastustoimea koskevien uudistusten lisäksi olisi hyvä kirjoittaa auki, kuinka sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmän ja muiden viranomaisten roolien muutokset on huomioitu TKI-linjauksissa.
Vastaus	<i>Esitetty aihe sisältyy aiheeseen T1K3A1. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L15 (SPPL)	Palopäälystöliiton mielestä TKI-linjat eivät vielä anna vastausta, mitä perustutkimusta pelastustoimen tulisi itse tuottaa ja miten muuta tehtyä tutkimusta voitaisiin hyödyntää pelastustoimessa soveltavana tutkimuksena.
Vastaus	<i>PETU10+ on pelastustoimen tutkimuslinjat, jonka yhteydessä ei ole tarpeen rajata aiheita eri toimijoiden käsiteltäviksi. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L15 (SPPL)	Palopäälystöliitto näkee erittäin hyödyllisenä sosiologiset tutkimussuuntaukset, joissa perehdyttäisiin sopimuspalokuntatoiminnan motivaattoreihin ja yhteisöllisiin kysymyksiin.
Vastaus	<i>Esitetty aihe sisältyy aiheeseen T2K2A2. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L15 (SPPL)	Liitto toivoo linjausten konkretisoituvan vielä lyhyemmän aikavälin teemoiksi, jotta dokumentin ohjaava vaikutus paranisi.
Vastaus	<i>PETU10+ katselmoidaan vuosittain, lyhyempää tarkastelutahtia ei nähdä tarpeelliseksi. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L16 (Suomen Sopimuspalokuntien liitto ry)	Mielestämme pelastustoimen tutkimus ja tutkiva- ja kehittävytyöote vaatii vahvistamista resurssien osalta. Nykyiset resurssit ovat mielestämme riittämättömät. Tutkimuslinjat voisivat myös avata resurssipuolta ja sen kehitystä.
Vastaus	<i>PETU10+ linjaa aiheet. Sen yhteydessä ei oteta kantaa käytössä oleviin resursseihin. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L16 (SSPL)	Pelastustoimessa tarvitaan luotettavaa ja kattavaa tilastotietoa luotettavan tutkimuksen ja myös jatkuvan toiminnan parantamisen perustaksi. Tämän voisi nostaa yhdeksi tutkimuslinjauksen keskeiseksi kohdaksi.
Vastaus	<i>PETU10+ linjaa aiheet. Sen yhteydessä ei oteta kantaa käytössä oleviin aineistoihin. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L16 (SSPL)	Pelastustoimen tehtävät ja toiminta –kohdassa mainitaan sopimuspalokuntien tulevaisuus – mielestämme olisi parempi korvata tämä vaikka maininnalla: sopimuspalokuntien vetovoimaisuus. Sopimuspalokuntatoiminnan hyvä tulevaisuus tulee vetovoimaisuuden vahvistamisen kautta.

19.5.2016

Vastaus	<i>Ehdotettu aihe sisältyy aiheeseen T2K2A2, siinä ei haluta rajautua pelkästään vetovoimaisuuteen. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L16 (SSPL)	Muutosajureihin lisäisimme edellisen Eduskunnan sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon resurssiryhmän raportin. Tämä raportti on kaikkien poliittisten puolueiden yhteinen ja lopputulokseltaan yksimielinen näkemys mm. pelastustoimesta. Raportti on vaikuttanut myös nykyiseen hallitusohjelmaan.
Vastaus	<i>Yksittäisiä raportteja ei ole tarpeen lisätä muutosajureihin. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L17 (Suomen palomiesliitto)	Onnettomuusprofiiliin muuttuessa tulee huomioida muutokset liikennevälineiden kehityksessä. Erilaiset liikenneonnettomuudet ovat yksi suurimmista operatiivisen pelastustoimen työllistäjistä. Ajoneuvojen materiaalien, turvatekniikan ja moottorityyppien kehittyminen on pelastustyölle käytännön haaste, johon tutkimustoiminnan tulee reagoida.
Vastaus	<i>Ehdotettu aihe olisi hyvä hanke aiheen T1K1A2 aihepiirissä. Ei aiheuta toimenpiteitä.</i>
L17 (SPAL)	Pelastustoimen tehtävät ja toiminta –teemassa tulee henkilöstön osaamisen lisäksi kiinnittää huomiota myös tutkimus- ja kehitystoimintaan, jolla selvitetään ja ehkäistään pelastushenkilöstön altistumista vaarallisille aineille. Työturvallisuuden kehittäminen – menetelmällinen ja asenteellinen – tulisikin nostaa yhdeksi omaksi kohdakseen tämän teeman alle.
Vastaus	<i>Lisätään työturvallisuus aiheeseen T2K4A1.</i>